

slovenski čebelar

10

Letnik LXXXV — Leto 1983

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 10 1. oktober letnik 85

VSEBINA

Franc Šivic: Nekaj vtisov z 29. kongresa Apimondije v Budimpešti . . .	257
Jože Bregar: Čebelarjeva opravila v oktobru	260
Ludvik Klun: Razstava čebelarске opreme na 29. kongresu Apimondije	262
Janez Mihelič: Vzreja matic na plemenilni postaji »Anton Janša« pod Zelenico	266
Urednik: Varoza kakor jo vidijo veterinarski inšpektorji	269
Ivan Krajnc: Prezimovanje na gozdnem medu	270
Martin Mencej: Pri identiteti medu vse bolj upoštevajo količino in vsebino cvetnega prahu	273

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Martin Mencej: Mednarodni simpozij o varozi v ZRN	275
Izkušnje s škropivom Taktik na Češkoslovaškem	276
Čebelar mora nenehno nadzorovati kako močno je varoza napadla čebele	277
Dušan Medved: Kaj vznemirja švicarske čebelarje	278
Martin Mencej: Šest let z varozo	280

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Ivan Krajnc: Vpliv zimske zaloge na produktivnost družin	231
--	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Jordan Blažević: Velika svečanost v Mojstrani	285
Jože Bregar: Čebelarski strokovni izlet v Budimpešto	287

OSMRTNICE

BILTEN HP MEDEX

Aleš Mižigoj: XXIX. svetovni kongres čebelarjev APIMONDIA v Budimpešti	I
Slavec Boris: Obvestilo	III
Ivan Esenko: Letošnja čebelarska bera	IV

Slika na naslovni strani: Vodja plemenilne postaje Anton Janša tov. Ciril Jalen in čebelar Stane Todori vračata roj izrojencu na plemenilni postaji pod Zelenico.

CONTENTS

F. Šivic: A few impressions from the 29th Congress of Apimondia in Budapest	257
J. Bregar: Beekeeper's occupations in October	260
L. Klun: The exhibition of beekeeping equipment on the 29th Congress of Apimondia	262
J. Mihelič: The raising of bee queens at the breeding station "Anton Janša" under Zelenica	266
Editor: Varoza — as it is seen by veterinary inspector	269
I. Krajnc: Wintering at forest honey	270
M. Mencej: When indentifying honey the quantity and the quality of pollen is more and more taken into account	273

NEWS FROM THE BEEKEEPING WORLD

M. Mencej: International sumposium on varroa in BRD	275
Experiences with the sprinkle Taktik in Czechoslovakia	276
A beekeeper must constantly survey how strongly the bees vere attacked by varroa	277
D. Medved: What bothers Swiss beekeepers	278
M. Mencej: Six years with varroa	280

ON BEEKEEPER'S EXPERIENCES

I. Krajnc: The influence of the winter stock on the productivity of bee families	281
--	-----

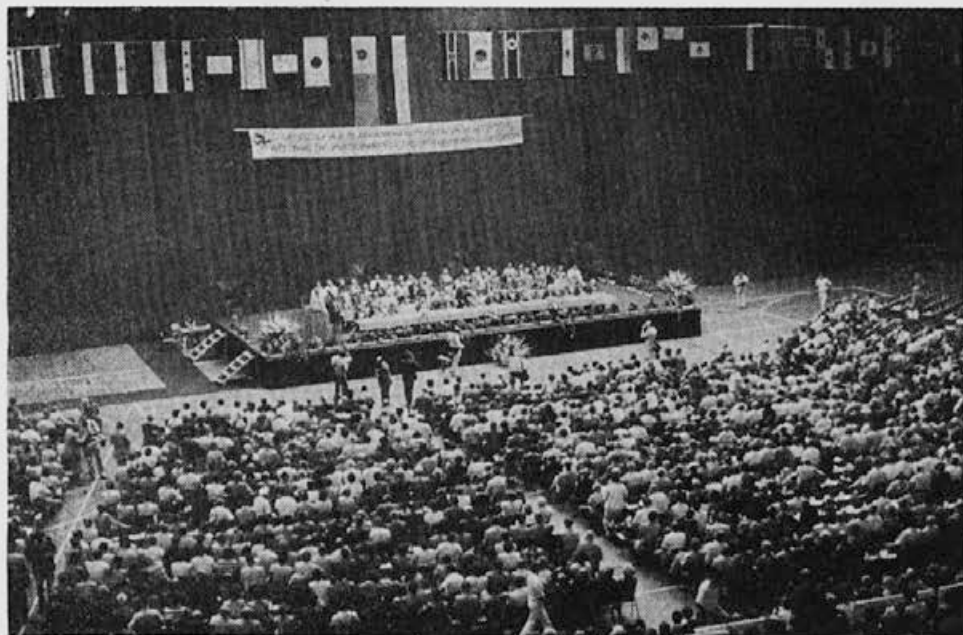
FROM THE SOCIETY LIFE

J. Blažević: A great ceremony at Mojstrana	285
J. Bregar: Beekeeping professional excursion to Budapest	287

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

A. Mižigoj: The 29th World Congress of Beekeepers Apimondia in Budapest	I
Slavec Boris: A notice	III
I. Esenko: This year's beekeeping harvest	IV

Pogled v dvorano športne palače v Budimpešti ob otvoritvi kongresa

NEKAJ VTISOV Z 29. KONGRESA APIMONDIE V BUDIMPEŠTI

INŽ. FRANC SIVIC

Za mednarodni čebelarški kongres Apimondie v glavnem mestu socialistične republike Madžarske je vladalo med našimi člani veliko zanimanje. Takšna svetovna čebelarska manifestacija verjetno zlepa ne bo več tako blizu naše domovine. Zato je marsikdo računal, da se bo udeležil, če že ne kongresa samega, pa vsaj razstave. Zaradi splošnih stabilizacijskih naporov je organizirala ZČDS v sodelovanju s turistično organizacijo Mercator samo enodnevni izlet na razstavo. Meni se je zdelo takšno potovanje prekratko in prenaporno, zato sem se raje pridružil hrvaškim čebelarjem, ki so bili stabilizacijsko nekoliko manj naravnani in so pripravili za svoje člane kar štiridnevno bivanje v sosednji deželi.

Prvi dan je bil namenjen vožnji z avtobusom iz Zagreba do državne me-

je, urejanju zapletenih carinskih formalnosti na tej in na oni strani državne meje, proti večeru pa nameščanju po privatnih stanovanjih na obrobju Budimpešte. To zadnje opravilo je bilo še najmanj prijetno. V večini primerov so bile naše sobe skoraj 10 km oddaljene od kongresne dvorane in še to na čisto drugem koncu tega velikega mesta. Le redki lastniki stanovanj, sicer nadvse prijazni in gostoljubni Madžari, so znali razen svoje materinščine še kak drug jezik. Tako se z njimi skoraj nismo mogli sporazumeti.

Drugo jutro smo se zbrali v luksuznem hotelu Stadion tik ob kongresnem centru, kjer je prebivala večina funkcionarjev Apimondie in uradnih predstavnikov dežel članic, dalje razstavljalci čebelarske opreme ter končno številni čebelarški strokovnjaki z vse-

Pred športno palačo so bili razstavljeni prevozní čebelnjaki in dvigala za panje

ga sveta. Za naše bolj plitve žepe je bil ta hotel odločno predrag; menda je stala soba nad 60 \$ za noč. Le zajtrk in kosilo smo imeli v njem. Sicer pa se cene niso zdele visoke samo nam Jugoslovanom. Alois Tropper, predstavnik avstrijskih čebelarjev, ki sem ga srečal na stopnišču omenjenega hotela, mi je povedal, da bodo tudi njegovi rojaki zaradi varčevanja prišli na

ogled razstave samo za en dan, morda največ za dva dni.

Ob 11. uri je bil slovesen začetek kongresa. Dolgoletni predsednik Apimondie profesor Harnaj je pozdravil vse navzoče čebelarje in jim zaželel prijetno bivanje v Budimpešti, ki bo teden dni središče vsega svetovnega čebelarskega dogajanja. Sledili so govori predsednika organizacijskega komiteja Šandorja Kocsisa, podpredsednika ministrskega sveta Madžarske Jozsefa Marjaia ter predsednika prejšnjega, 28. kongresa v Acapulcu, Mehikanca Cardosa Tameza. Pol ure kasneje je prof. Harnaj odprl tudi mednarodno razstavo čebelarske opreme in čebeljih pridelkov API-EXPO 83.

Nadaljnja strokovna dejavnost kongresa je potekala v obliki predavanj v okviru tehle stalnih komisij za:

- biologijo čebel,
- čebelarsko ekonomiko,
- čebelje bolezni,
- medovito floro in oprasčevanje,
- čebelarsko tehnologijo in opremo,
- apiterapijo,
- pospeševanje čebelarstva v deželah v razvoju.

Zadnjo komisijo so ustanovili šele na tem kongresu. Ob 14. uri istega dne so se začela predavanja o biologiji čebel. V uvodu se je dr. F. Ruttner spomnil velikega raziskovalca čebeljega življenja in doslej edinega Nobelovega nagrajenca s področja čebelarstva prof. Karla von Frischa, ki je umrl 12. ju-

Spominski posnetek udeležencev strokovnega izleta je nastal pred spomenikom madžarskim kraljem v Budimpešti

Sestavni del kongresa je vedno tudi razstava čebelar-ske opreme in čebeljih pridelkov

nija 1982 v Muenchnu v starosti skoraj 96 let.

Hkrati s predavanji so se začele v posebni dvorani projekcije čebelar-skih filmov in diapozitivov. Jugoslavijo je zastopala naša serija diapozitivov »Slovenski čebelnjaki«, ki jo je publika lepo sprejela. Takoj po končani projekciji je celotno serijo diapozitivov odkupila švicarska čebelar-ska revija »Journal Suisse d'Apiculture«. Seveda smo odstopili samo kopije, saj predstavljajo originalni posnetki pomembno dokumentacijo za prihodnje rodove naših čebelarjev. Ves prvi dan in tudi kasneje sem skušal navezati čim več stikov s čebelarji drugih narodnosti. Nekatere sem poznal že od prej, npr. dr. Corra iz Irske, ki je bil že večkrat v Jugoslaviji, z znanim angleškim čebelarjem in našim starim prijateljem Adamom Keherlejem. Naključje je hotelo, da sem se seznanil z nekaterimi italijanskimi čebelarji, kot so npr. Piana iz Bologne, Porrini iz Lago Maggiore, Dallari iz Novare ter Cappelletti iz Coma. Ta zadnji je tudi lastnik edinega čebelar-skega muzeja v Italiji. Zanimivo je, da smo slovenski čebelarji v preteklosti navezovali stike predvsem s kolegi iz nemško govorečih dežel, čemur je bilo najbrž vzrok znanje nemščine. In vendar je v Italiji nekaj izredno uspešnih velikih čebelarstev, ki

delujejo v precej slabših naravnih okoliščinah od naših in kjer bi se mi lahko marsičesa koristnega naučili. Največji med njimi je nedvomno Domenico Porrini s 4000 panji. Pietro Dallari mi je povedal, da je na poti proti Madžarski občudoval lepoto Slovenije in zlasti lično izdelane čebelnjake ob vznožju gričkov. Prosil me je, da mu demonstriram čebelarjenje z AŽ panjem, ki ga je videl na Medexovi stojnici. Ko sem mu pokazal še nekaj slik naših čebelnjakov na kolesih in na dvigalkah je bil naravnost navdušen in obljubiti sem mu moral, da mu pošljem načrt tega našegan panja v Italijo.

Nepozaben mi bo ostal sobotni večer v projekcijski dvorani kongresnega centra. Predstavniki jugoslovanskega čebelarstva na čelu z Medexom so prikazali vodstvu Apimondie polurni film o Splitu, mestu, kjer bi bil 31. svetovni čebelar-ski kongres, če bodo Jugoslaviji zaupali organizacijo te prireditve. Uspelo mi je izmenjati nekaj besed s predsednikom Apimodije Harnajem. Povedal je, da je bil v Splitu pred štiri leti in bi bil zelo zadovoljen, če bi lahko to lepo dalmatinsko mesto čez štiri leta ponovno videl v družbi čebelarjev z vsega sveta.

V nedeljo dopoldne smo obiskali čebelar-ski inštitut v Gődöllöju. Muzej,

ki naj bi si ga ogledali, še ni bil urejen, zato smo se seznanjali s tipi posamezno stoječih panjev, ki jih je bilo veliko v obširnem vrtu okoli raziskovalnega centra. Zame so bili zanimivi podatki z ust nekega uslužbenca inštituta, ki je spregovoril o selekciji in razmnoževanju pozno cvetoče akacije. O tej temi bi želel kdaj kasneje natančneje poročati v naši reviji.

Po obisku v Gödöllőju smo ponovno sedli v avtobus in se odpeljali proti domovini. To poslednjo vožnjo sem izkoristil za spoznavanje sopotnikov.

Med njimi je bilo nekaj poklicnih čebelarjev iz Makedonije, kjer se zadnja leta čebelarska panoga uspešno razvija. V glavnem čebelarijo na med, ki ga pretežno sami na drobno prodajajo, in sicer po 300 din za kg. Enako ceno dosegajo tudi dalmatinski čebelarji. Torej imamo Slovenci najcenejši med, kljub temu da so naše paše slabše od tistih v južnejših krajih Jugoslavije.

V Zagreb smo se vrnili proti večeru. Večina je bila z izletom zadovoljna in ob slovesu smo si obljubili: »Nasvidenje čez dve leti v Tokiu!«

ČEBELARSKA OPRAVILA V OKTOBRU

JOŽE BREGAR

Oktober je mesec, ko mora čebelar delo pri čebelah skleniti ter jih pripraviti za zimo. Za Slovenijo velja, da bi morali družinam dodati dovolj zimske zaloge do desetega oktobra. Če nameravamo dodajati sladkor še po tem datumu, se lahko zgodi, da nas preseneti mraz. Včasih, ko smo si želeli, da bi matice zalegale čim dlje v jesen, smo lahko ob toplem vremenu dodajali hrano tudi kasneje. Danes želimo, da bi matice v tem času prenehale zalegati, da bi v oktobru lahko še trikrat ali štirikrat čim bolj učinkovito plinili proti varoi. Poskrbeli bomo, da bo zimske zaloge v panjih dovolj že prej in tako bodo družine popolnoma pripravljene za kar najbolj učinkovito plinjenje.

O samem plinjenju in o načinu tega posega tu ne bi posebej govorili. Čebelarji naj bi si že prej oskrbeli ustrezno sredstvo in ga uporabljali po navodilih, ki so mu priložena. Ta sredstva so kajpak različna in tudi tehnologija dela z njimi; velja pa eno: pliniti bodo morali vsi čebelarji. Čim bolj natančno in dosledno bodo tretirane vse družine, tem manj zajedavec bomo imeli naslednje leto. Do zdaj se še nismo dogovorili niti v

Sloveniji, kaj šele v Jugoslaviji, da bi v enem letu uporabljali vsi eno samo sredstvo na celotnem območju. Ker vemo, da se zajedavec na eno sredstvo hitro privadi in postane proti njemu odporen, bo to prav gotovo v prihodnosti nujno. Zdaj, ko dogovora še nimamo, lahko čebelarjem svetujemo samo, naj v svojem čebelarstvu sredstev v želji po večji učinkovitosti nikakor ne kombinirajo in naj uporabijo drugo, kot so ga uporabili lani. Hkrati jih lahko tudi opozorimo, naj se plinjenju nikakor ne poizkušajo ogniti. Zmotno je pričakovanje, da bomo zajedavca obvladovali že z izrezovanjem trotovine. Mnogo čebelarjev po svetu se je pri tem že večkrat razočaralo. Samo plinjenje predstavlja za čebelarja precej zamudno, naporno, pa tudi zapleteno delo. Tisti, ki so to že delali, so si pridobili tudi že prve izkušnje in najbrž jim bo šlo delo dokaj hitro od rok. Seveda moramo imeti za to opravilo ustrezno opremo in ustrezno pripravljene panje. To moramo pred plinjenjem vsekakor pripraviti. Pri čebelarjih z manjšim številom panjev najbrž ne bo nobenih težav. Huje je pri tistih, ki imajo večje število družin. Delo

se lahko zavleče tudi pozno v noč. Neki čebelar iz Niša mi je pripovedoval, kakor se on tega loteva. Svoje panje ima na tovornjaku. Vse reže in odprtine se tesno zapirajo. Panji so za plinjenje že ustrezno pripravljene. Pred plinjenjem družine nakrmi in odpre vsa zadnja vratca. V prehod med panje postavi posodo z žarečim ogljem. Nanj potem da dvojno dozo sredstva za plinjenje, vozilo pa zapusti in zapre. Po pripovedovanju se pojavi dim na žrelih panjev čez kakšne pol ure. Potem seveda odstrani posodo z ogljem in panje zapre in delo je opravljeno. Prav gotovo je ta način v primerjavi z drugimi zelo preprost in hiter in zelo primeren tudi za čebelnjake, ki bi jih najbrž bilo treba ustrezno prirediti. Seveda tako ne bo šlo pri nakladnih panjih. Morda ga bo želel preizkusiti tudi kdo pri nas, ali pa ga je tudi že.

Zdaj bomo opravili tudi zadnja dela v okolici našega čebelnjaka ali stojišča. Vedeti moramo, da naslednje vsaj štiri mesece ne bomo smeli okrog čebelnjaka opravljati nobenih del, pri katerih bi povzročali kakršenkoli hrup. Ker nas k čebelam v zimskih mesecih najbrž dlje časa ne bo, jih dobro zavarujemo tudi pred divjačino, ki jim razen medveda ne škoduje, lahko pa jih pri zimskem počitku moti. Vse naj bo dokončno pripravljeno za zimsko mirovanje in, če je le mogoče, tudi za spomladanski izlet. Čebele bomo do pomladi ob redkih izletnih dneh opazovali le pri žrelih.

Pri nas smo AŽ panje, pa tudi druge, vajeni tudi pažiti. To opravilo sicer ni nujno, najbrž pa tudi koristi. Pažimo vedno z materialom, ki vpija vlagu in se nanj ne nabira kondenz. Pazimo tudi, da ne bomo zapažili preveč. Pri tem gledamo tudi na to, da nas opaž ne bo oviral pri drugih opravilih, predvsem pri plinjenju. To delo bomo opravili v tem mesecu. Lahko bi ga tudi kasneje, a bi naj-

Čebelnjak, panj in okras vrta Jožeta Grabrijana iz Kočevja je mož s klobukom, ki ga je izklesal sam iz enega kosa lesa

brž s hrupom precej motili čebele pri njihovem zimskem mirovanju.

Pospravili bomo tudi čebelnjak in pregledali naše orodje in opremo ter se odločili, kaj mora v popravilo in kaj bomo temeljito očistili ter ustrezno zaščiteno shranili.

Če tega še nismo storili, bomo zdaj sortirali satje in ga primerno uskladiščili. Zaradi nizkih temperatur kakšni posebni varnostni ukrepi proti voščnemu molju niso potrebni. Izločili bomo staro in nepravilno zgrajeno satje ter ga pripravili za prekuhavanje. Izločimo ga čim več. Nekateri čebelarji prekuhava voščine sami, drugi jih dajejo v prekuhavanje kam drugam. Napak ravnajo tisti, ki to delo opravljajo površno z neustrezno opremo.

Pri tem pridobijo sicer dovolj kvaliteten vosek, a ga gre velik odstotek z voščinami v odpadek. Mnogi potem iz takega voska izdelujejo tudi sat-

nice. Tu pa nastopi velika nevarnost širjenja hude gnilobe čebelje zalege. V tako pridobljenem vosku bolezenske klice namreč ohranijo svojo vitalnost. Naslednje leto bi tako gnilobo razširili. Če čebelarji nimajo primerne opreme, naj torej oddajajo voščine v prekuhavanje drugam. Ob tem naj omenimo tudi, naj čebelarji zavržejo stare satnike, iz katerih so satje izrezali. Spomladi bomo vstavljali satnice v nove satnike in tako tudi nekoliko prispevali k omejevanju bolezni.

V tem mesecu se bo tudi po letnem zatišju razmahnilo naše društveno življenje. Po poletnem predahu se bomo čebelarji spet zbirali na sestankih, analizirali letošnje uspehe in napa-ke in se organizirano pripravljali

na nadaljnje čebelarjenje. Analizirati bomo morali stopnjo okuženosti z varoo in našo organiziranost v ukrepanju proti njej. Prav gotovo je nujno, da v najkrajšem obdobju vključimo v naše vrste prav vse, ki čebelarijo. Najbrž bodo morali marsikje razpravljati tudi o medsebojnih odnosih in narediti vse, da se odpravijo napake, ki jih opažamo že nekaj let predvsem ob določenih nesporazumih na nekaterih pasiščih, največkrat v odnosu do čebelarjev prevaževalcev. Zavedati se moramo, da moramo v naši organizaciji združevati čebelarje in doseči tudi njihovo enotnost. Osnovni cilj nam mora biti intenzivirati vsa čebelarstva in tako doseči večje uspehe predvsem v povečanju naših pridelkov naslednje leto.

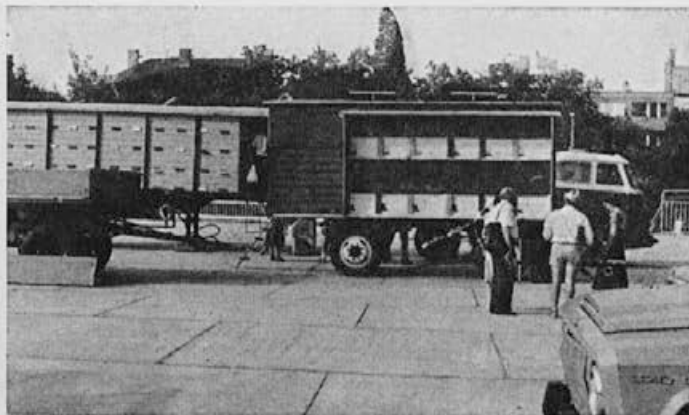
RAZSTAVA ČEBELARSKE OPREME NA 29. KONGRESU APIMONDIE

INŽ. LUDVIK KLUN

Razstava čebelarske opreme naj bi prikazala novosti, ki so bile dosežene bodisi v razvoju ali pa v izdelavi čebelarske opreme med dvema kongresoma. Žal pa postaja razstava posebno v zadnjem času zaradi splošne gospodarske krize le še komercialni interes, ki je v največji meri odvisen od tega, koliko so najpomembnejši svetovni izdelovalci opreme zainteresirani za njeno prodajo v deželi gostiteljici kongresa. Madžarska je predvsem izvoznica medu, ki pomanjkljivo in preprosto čebelarsko opremo namdomesti s pridnimi rokami čebelarjev, z veliko družbeno skrbjo za vire medu in čim popolnejše izkoriščanje teh virov (prevozi). Seveda si zato izdelovalci vrhunske čebelarske opreme ne morejo obetati na razstavi komercialnega uspeha, pa jih preprosto ni bilo nanjo ali pa so se predstavili samo s katalogi.

Pričakovali bi, da bodo vsaj bližnji sosedji iz vzhodnoevropskih držav bolj aktivni, pa jih je bilo manj kot na primer na kongresu v Atenah. Po vsem tem je razumljivo veliko razočaranje naših čebelarjev, ki so videli ob tem kongresu priložnost, da se seznanijo z novejšimi dosežki, saj bi jim bili danes morda bolj potrebni kot kdajkoli doslej. Da pa bo mera polna, povejmo še to, da si zaradi velike gneče in labirintov, skozi katere se je bilo treba prebiti do mednarodne razstave, nekaj čebelarjev sploh ni ogledalo razstave, ker so mislili, da je tisto, kar so razstavljali Madžari v pritličju stavbe, vse, kar je moč videti. Tako je na primer naš izdelovalec čebelarske opreme, ki je prišel na razstavo opreme predvsem zaradi tujih razstavljalcev, šele pred odhodom avtobusa ugotovil, da te razstave ni videl, pa smo zato prestavili

Madžarski
prevozní
čebelnjaki

odhod za pol ure, da si je lahko na hitro ogledal nekaj eksponatov.

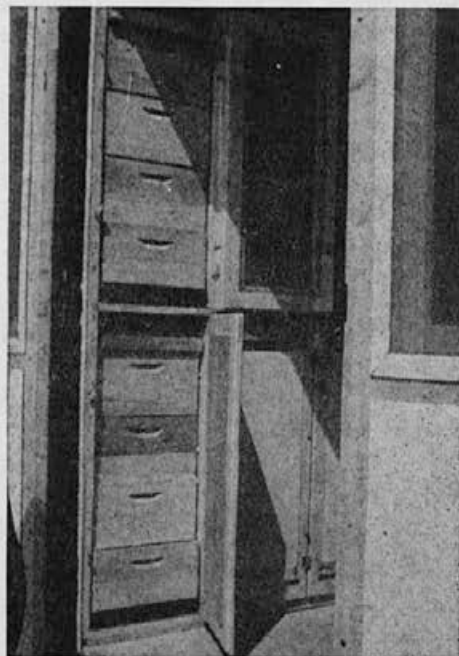
Mehanizacija del v malih in srednjih čebelarstvih ter mehanizacija prevozov sta bili osrednji temi na področju ekonomike čebelarjenja. Zato so organizatorji kongresa hoteli novejšje dosežke prikazati tudi na razstavi, vendar jim je to zaradi slabe udeležbe tujih razstavljalcev le delno uspelo. Pa si oglejmo, kako rešujejo te probleme.

PREVOZ ČEBEL

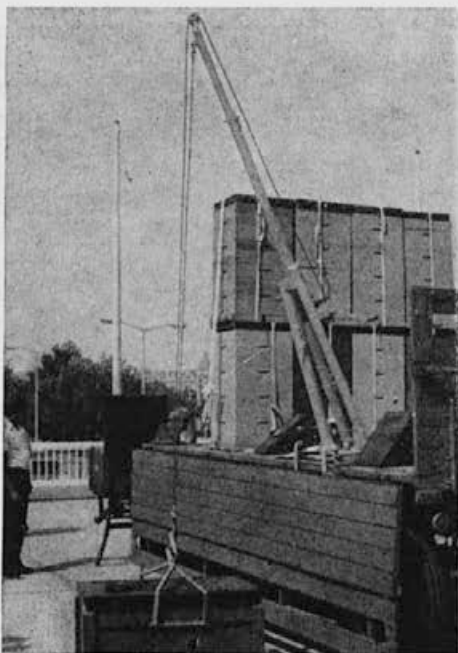
Razvoj prevoznih sredstev gre v tri smeri: montaža listovnih ali nakladnih panjev v prevozne čebelnjake, uporaba kontejnerjev ter mehanizacija nekladanja panjev v klasične tovornjake. Videti je, da se v ravninskem svetu rajši odločajo za uporabo prikolice, ki jo preuredijo v čebelnjak, kot za preureditev tovornjaka samega, kot je to na primer tam, kjer je potrebno prevažati čebele tudi po hribovitih krajih ali pa na večje razdalje.

Največ težav povzročata vgraditev v prevozne čebelnjake takih panjev, ki se odpirajo zgoraj (nakladni panji in položke). Videti je, da doslej še nikomur ni uspelo zadovoljivo rešiti tega problema. Ogledali smo si nekaj rešitev z vgrajenimi nakladnimi panji,

vendar so to bolj poskusne rešitve; v večjem obsegu pa so v čebelarški praksi manj uporabne. Nakladne panje, ki jih v takih primerih sestavijo raje iz srednjih ali nizkih naklad, pritrdijo na sanke in jih ob pregledu čebel izvlečejo izpod vrste panjev nad njimi. Seveda morajo pri tem določiti maksimalno število naklad. S tem pa seveda panju omejuje prostornino in s

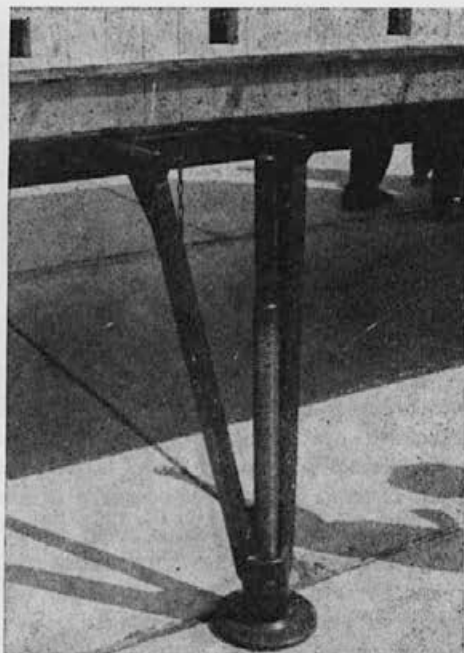
Montaža nakladnih panjev v prevoznem čebelnjaku

Nakladalnik za panje

tem izničijo največjo prednost nakladnega panja, to je prilagajanje panja moči čebelje družine. Velike težave so tudi s pritrjevanjem panjev ali naklad. Skratka, nakladni panj očitno ni primeren za tovrstne prevoze in se z listovnim panjem ne more meriti. Zato bi bilo prav, da bi Apimondia poskrbela tudi za standardizacijo listovnega panja, saj ta, vsaj v Evropi, prav zaradi intenzivnega razvoja prevoznih čebelnjakov pridobiva pomen. Morda bi bila pobuda SPOJ v tem smislu koristna tudi v komercialnem pogledu, saj se pri sosedih že zdaj zanimajo za naše panje.

Na razstavi smo videli nekaj priprav za nakladanje panjev. Zanimive so seveda take, ki jih lahko pritrdimo na vsako tovorno vozilo. Na sliki je prikazano dvigalo za nakladanje panjev, ki ga čebelar ob nakladanju pritrdi na ploščad avtomobila. V tem primeru lahko naklada panje enega na drugega, medtem ko druga rešitev

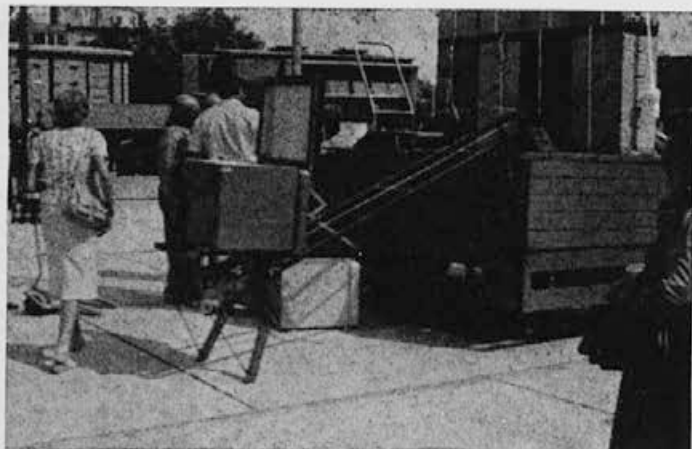
Vijačna izvedba noge kontejnerja

v obliki strmine, po kateri dvigujejo panj po strmini z mehanizmom, omogoča samo lažji transport panja do ploščadi avtomobila.

Pri kontejnerskem prevozu je največji problem stabilnost in mehanizem za postavljanje. Na sliki je prikazano, kako ta problem rešujejo na Madžarskem. Noge kontejnerja so izdelane iz masivnih jeklenih cevi, v katere je vgrajen vijačni mehanizem za naravno (niveliranje) kontejnerja.

Za naše čebelarje bo morda zanimiva konstrukcija male prikolice za osebni avtomobil, ki so jo razstavili Čehi. Čebelarjev ljubiteljev je namreč vedno več, ti pa so zelo zainteresirani za take prevoze čebel, saj za to ne potrebujejo posebnega vozila. Prikolico so že pred leti razvili v čebelarskem inštitutu v Dolu pri Pragi in so jo zdaj, ko je stekla serijska izdelava, predstavili tudi v tujini. Prikolica je grajena tako, da je z njo

Transporter za
panje

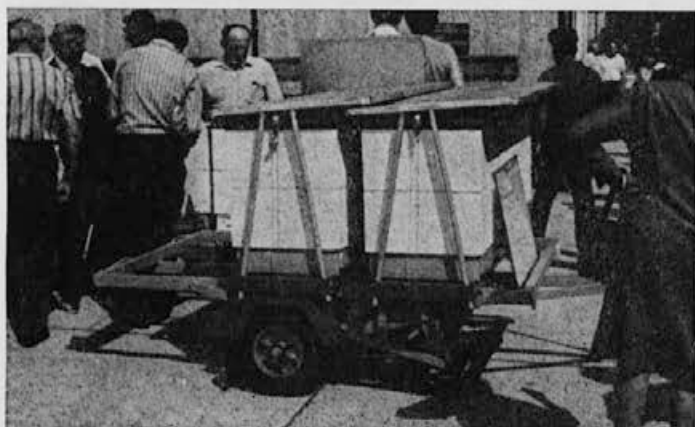

mogoče prevažati panje v paleti po tri skupaj. Na paleti so vgrajene kovinske noge, ki jih ob prevozu dvignejo navzgor ob panju, ob postavitvi panja pa jih spustijo navzdol in utrdijo. Zanimiv je način postavljanja panjev na terenu, saj za to ni potrebno imeti pomočnika. Prikolica je namreč grajena tako, da celotno ploščad, na kateri so tri palete s po tremi panji, dvignemo z dvigalko, ki je pritrjena na prikolici, spustimo noge pri prvi paleti in jih utrdimo; nato ploščad spustimo in prikolico izvlečemo izpod palete, ki je ob znižanju ploščadi ostala na nogah. Tako dviganje in spuščanje ploščadi opravimo za vsako paleto posebej. Druga zanimiva rešitev

je blaženje ob prevozu, ki je prav za majhne prikolice zelo pomembno. Uspešen prevoz čebel je odvisen v veliki meri od dobrih blažilcev, ki morajo delovati tedaj, ko so panji težki ali pa lahki. Enakomeren učinek blaženja so dosegli s piramidnimi (gumijastimi) blažilci. Prikolica tehta okrog 100 kg. Konstruktorji težijo za tem, da bi čimbolj povečali število panjev ob prevozu ali omogočili tudi prevoze z lažjimi avtomobili. To si obetajo z uvedbo panjev iz plastičnih mas, s katerimi je moč zmanjšati težo panja na vsega 10 kg ali še manj. O panjih in drugih konstrukcijah pa kaj več v prihodnji številki.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Češkoslovaška
prikolica z
dvizno ploščadjo

VZREJA MATIC NA PLEMENILNI POSTAJI »ANTON JANŠA« POD ZELENICO

JANEZ MIHELIČ, PROF.

Del čebelarjev, članov naše čebelarške organizacije, verjetno ne ve, da ima ZČDS plemenilno postajo pod Zelenico, ki deluje že vrsto let pod imenom Plemenilna postaja »Anton Janša«. Že od vsega začetka jo vodi in skrbi za objekt in inventar naš neutrudni in zelo znani vzrejevalec čistih kranjskih matic Ciril Jalen iz Rodin na Gorenjskem. Plemenilna postaja leži tik pod pobočjem Zelenice in Stola na koncu doline Završnice. Plemenilna postaja ima zelo lično izdelano brunarico, v kateri je mogoče tudi prespati, in seveda dovolj prostora okoli koč za postavitev plemenilnikov in trotarjev.

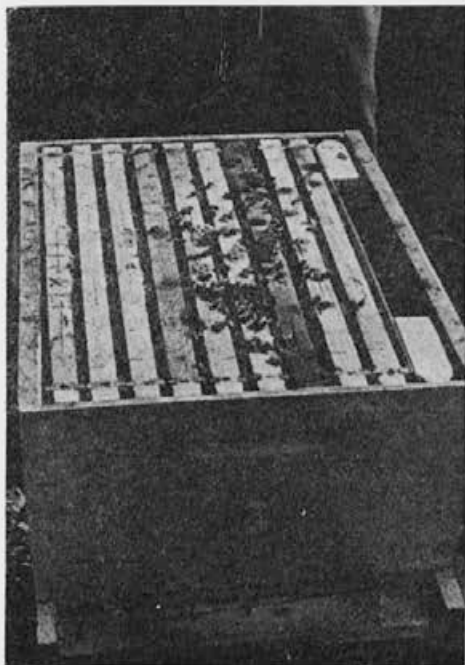
Na vrhuncu vzrejne sezone julija smo obiskali Cirila Jala; poleg mene sta prišla še predsednik ZČDS Andrej Petelin in član nadzornega odbora Zveze Stane Todorji. Najprej smo si ogledali njegov čebelnjak v Rodinah in vzrejo matic. Ciril Jalen uporablja za vzrejo matic nakladne panje, v čebelnjaku pa ima AŽ panje. Pravi, da so za vzrejo matic bolj primerni nakladni LR panji, ker jih lažje kontrolira. Prav ob našem obisku so čebele v enem od panjev, ki so brez-

matični, že pokrivalo matičnike. Matice vzreja v eni nakladi, v kateri je tudi obvezen pitalnik. Zanimiv je njegov način vzreje, ki je zelo izviran. Matičnih lončkov namreč ne lepi na vzrejne letvice, ampak jih z električnim spajkalom pričvrsti na spodnji rob sata, ki mu pred tem odreže okoli 10 cm spodnjega dela. Pravi, da tako čebele bolje oskrbujejo mlade ličinke z mlečkom, ker je sat bolje zaseden s čebelami kot vzrejna letvica, pa tudi hrano imajo čebele zelo blizu. V pritrjene matične lončke seveda cepi mlade, do 12 ur stare ličinke iz odbranih družin, kar mu na Gorenjskem ni posebno težko, saj so čebele daleč naokoli prave lepe kranjske sivke. Pri vzreji pazi tudi na gospodarske lastnosti čebel, kar pa zahteva mnogo truda in opazovanja.

Mlade matice, ki se izvalijo v valilnih matičnicah, prestavi v voščene matičnice, ki so narejene iz povoščene papirja in imajo dve odprtini za zrak. Matice v voščeni matičnici prepelje na plemenilno postajo, kjer jih z matičnico doda v pitalnike mi-

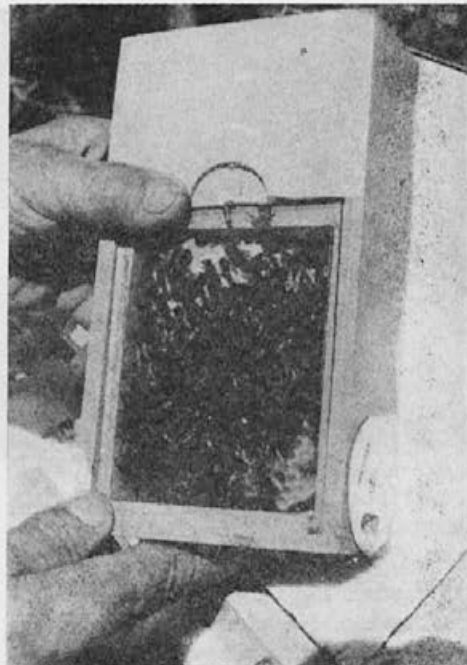

Vodja plemenilne postaje Ciril Jalen (v sredini) prikazuje predsedniku ZČDS Andreju Petelinu in čebelarju Stanetu Todoriju njegov način vzreje in plemenjenja matic

Brezmاتیčna družina »starter« za vzrejo matič

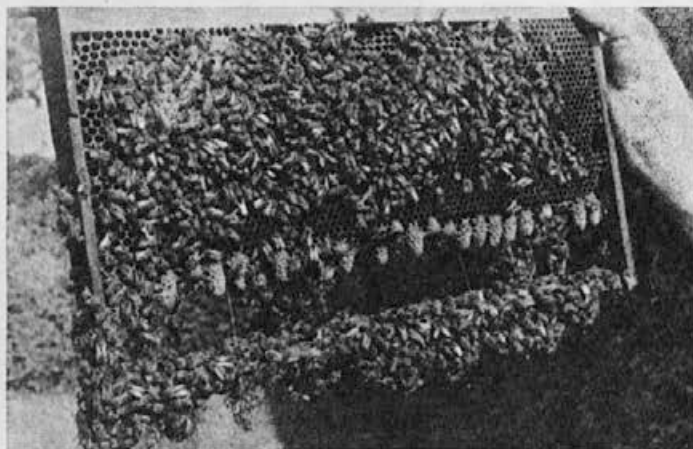
ni plemenilčkov. Pred tem, ko doda novo matico, pa matico, ki se je že oplodila in zalegla prva jajčeca, odstrani. Zelo je zadovoljen z voščeni maticnicami in pravi, da so za dodajanje neoplojenih matic v plemenilčke zelo dobre.

Mini plemenilček se je na plemenilni postaji A. Janša najbolje izkazal zaradi vrste dobrih lastnosti.

Pohvalil je tudi mini plemenilčke, ki so ugodni za kraje, kjer so noči zelo hladne, kar je na plemenilni postaji Anton Janša pod Zelenico zelo pogosto. V hramčku ima štiri mini plemenilčke, ki so obdani s stiroporom, da se laže grejejo.

Vzrejni satnik na katerega so bili z voskom pritrjeni voščeni maticni lončki, vanje cepljene mlade ličinke in čebele so iz njih vzredile mlade matice.

Pogled na plemenilnike in del trotarjev na plemenilni postaji

Na plemenilni postaji ima osem trotarjev, pri katerih še posebno pazi, da imajo najboljše razmere za razvoj trotov. Zato dodaja maticam sate s trotovino. Na plemenilni postaji je imel letos 50 hramčkov in dvesto plemenilčkov. Tujih matic na plemenilno postajo zadnje leto ne sprejema zaradi možnosti okužbe z varozo. Zaščitena pa je tudi dolina Završnice, v katero ni dovoljen dovoz tujih čebel zaradi bolezni, predvsem pa zaradi tega, da se matice pariyo z izbranimi troti, ki jih Ciril Jalen vzreja v trotarjih.

Za njegove matice se zanimajo čebelarji iz vse Jugoslavije in iz tujine, vendar vsem še daleč ne more ustreči. Prav zaradi tega smo ga vprašali, zakaj nima pri vzreji matic več pomočnikov, saj brez dobrih matic ni razvoja čebelarstva. Pravi, da bo mogoče delo nadaljeval njegov sorodnik, da pa se mladi težko odločajo za vzrejo matic. Upamo, da mu bo uspelo dobiti več mladih, na katere bo prenesel svoje znanje in ki bodo nadaljevali tradicijo slavni gorenjskih vzrejevalcev matic.

Dodajalna maticnica iz povoščene papirja, ima dve odprtini skozi kateri prihaja zrak in čebele krmijo mlado matico

VAROZA, KAKOR JO VIDIJO VETERINARSKI INŠPEKTORJI

V Ljubljanskem Dnevniku z dne 5. 8. 1983 smo v rubriki Iz inšpektorjeve beležnice zasledili članek, v katerem poročajo o rezultatih pregleda veterinarskih inšpektorjev, ki so pregledali prevozne čebelnjake na kostenjavi paši v Besnici, Jančah in Senožetih. Ti sodijo v občino Ljubljana Moste. Njihove ugotovitve so zanimive in kažejo, da čebelarji še vedno premalo poznajo ali pa zavestno ne izpolnjujejo obveznosti, ki jih imajo pri prevozih čebel na pašo iz ene občine v drugo, predvsem kar zadeva zdravniška spričevala za čebele. Večina čebelarjev namreč ne pušča pri čebelah ali pri lastniku zemljišča ustreznih dokumentov, prav tako pa ne prijavljajo dovoza čebel veterinarski postaji. To pa kaže na nujnost, da republiška veterinarska uprava in ZČDS organizirata postopoma tečaje za vse čebelarje o osnovah zdravstvenega varstva čebel, kar naj bi prispevalo k temu, da bodo čebelarji in veterinarji složno in ne prisiljeno ampak iz potrebe bolje sodelovali pri zatiranju čebeljih kužnih bolezní. Veterinarski inšpektorji namreč v članku Neresnost botruje bolezní ugotavljajo tole:

Varoza se je razširila po številnih krajih — Niso redki primeri, ko so čebelarji tudi ob polovico panjev, kljub temu pa nekateri ne upoštevajo predpisov o zdravstvenih spričevalih.

LJUBLJANA, 5. 8. — Najnevarnejša čebelja bolezen — varoza — se je v zadnjih nekaj letih precej razširila po Sloveniji. Širjenju te bolezni pa pogostokrat botrujejo tudi čebelarji sami, ki včasih precej ne-

resno jemljejo predpise o zdravstvenih spričevalih za čebele. Varoza je namreč bolezen, ki jo je izredno težko zatirati in niso redki primeri, ko so čebearji izgubili tudi po več kot polovico panjev.

Veterinarski inšpektorji ljubljanske mestne uprave inšpekcijskih služb so v zadnjih nekaj tednih pregledali veliko transportov čebeljih družin, ki so jih čebelarji vozili na kostenjevo pašo. Med drugim so opravili preglede tudi na območju Besnice, Janč in Senožet v občini Ljubljana Moste-Polje. Čebelarji morajo imeti veljavno zdravstveno spričevalo za prevoz čebeljih družin, ob prihodu na pašo pa morajo obvestiti tudi pristojno veterinarsko postajo.

Na območju Besnice in Janč pa so ugotovili, da je takšno spričevalo imelo le 8 čebelarjev, 19 pa jih ni pustilo nobene dokumentacije. Podobno je bilo tudi na območju Senožet, kjer je zdravstvena spričevala pustilo 5 bilo tudi na območju Senožet, kjer jih potrdil. Na tem območju so inšpektorji našli tudi dva tovornjaka, naložena s čebelami, lastnika pa nista znana. Od pregledanih 52 čebeljih stojišč sta le dva čebelarja obvestila pristojno veterinarsko postajo...

S takšnim odnosom se je seveda težko boriti proti bolezní, kakršna je varoza. Zato ni nenavadno, da se je ta bolezen lani še razširila po Sloveniji, razširile pa so se tudi nekatere druge kužne bolezni. Zaradi takšnega odnosa so v nekaterih deželah izgubili skoraj celotni čebelji zarod.

UREDNIŠTVO

PREZIMOVANJE NA GOZDNEM MEDU

IVAN KRAJNC

Splošno je znano, da sta gozdni in manov med zelo neprimerna za prezimovanje čebel. Vzrok je pač v tem, da vsebuje ta med manj kot 20 % vlage in da čebela potrebuje za presnavljanje melicitoze v tem medu poleg obilo vode tudi mnogo fermentov. Stari, izkušeni čebelarji dodajajo čez zimo v panje vodo. S tem dobijo čebele v panju dovolj vode in ne čutijo potrebe, da bi izletavale pri nižjih temperaturah. V normalnih zimah se to zelo obnese, medtem ko v ostrih in dolgih zimah tudi ta poseg za čebeljo družino ni odrešilen. Zato je pač najbolje, da tak med v jeseni pravočasno iztočimo in čebelji družini damo sladkorno raztopino. Na sladkornem medu bo čebelja družina odlično prezimila, vendar mora čebelar spomladi poskrbeti, da bo v panu dovolj beljakovin. Kjer v prirodi spomladi ni dovolj cvetnega prahu, mora čebelar dodati surogate, in sicer kvas, posneto mleko v prahu ali sojo.

V Sovjetski zvezi so ugotovili, da 88,9 % vseh panjev, ki prezimujejo na gozdnem medu, oboli za grižo, medtem ko se ta odstotek zmanjša le na 9 %, če čebelje družine prezimujejo na sladkornem medu. Zaradi izgub, ki jih je utrpelo bolgarsko čebelarstvo ob prezimovanju čebel na gozdnem medu zaradi grižavosti, so tri leta delali poizkuse. Vsakikrat so uporabljali 4 skupine po 6 čebeljih družin v panjih na 12 satov Dadanblatove mere, ki so imele istoletne matice. Vse matice so bile mlade in rodovitne. Družine so izenačili tako po številu prezimujočih čebel kot po medeni in pelodni zalogi. Potrebno pitanje za zalogo so opravili vsakikrat od druge polovice avgusta do srede septembra. Namen preizkusov je bil ugotoviti, v kakšni količini naj se neprikladni med nadomesti s sladkorjem.

V prvi skupini so pustili polovico medu, to je 8 kg, in dopitali 8 kg sladkorja (v razmerju 2 kg sladkorja na liter vode). Naenkrat so dajali zvečer po dva do tri litre tople klaje. Prezimovanje je bilo dobro, na pomlad je imela ta skupina za 17,9 % več zalege kot četrta skupina. V celoti so družine te skupine prinesle za 57,55 % več medu kot 4. skupina.

Drugi skupini so pustili le 4 kg medu, zimsko zalogo pa so dopolnili z 12 kg sladkorja, ki so ga pokladali na isti način kot prvi skupini. Pomladanski pregled je pokazal, da so imele družine za 37,9 % več zalege in ob točenju 80,9 % več medu kot kontrolni panji iz četrte skupine.

Tretji skupini so odvzeli ves med in ga nadomestili s 16 kg sladkorja, ki so ga pokladali v enaki gostoti in na isti način kot prej. Na pomlad so imeli panji te skupine za 22 % več zalege kot četrta skupina. Zaradi predelave sladkorja v poraben med so pri tej skupini ugotavljali količino maščob in proteinov (beljakovin) v čebeljem telesu. V poiskusnih treh letih so ugotovili tega precej manj, to je 47,8 % maščob in proteinov, drugo leto 57,5 % in zadnje leto 53,3 % telesnih maščob in beljakovin. Vendar to ni vplivalo na pomladni razvoj, ker so si čebele ob svežem pelodu neglo opomogle. Družine te skupine so nabrale za 115 % več medu kot kontrolna četrta skupina.

Četrta skupina je brez izgub prezimovala na 16 kg gozdnega medu. Ob kontroli maščob v čebeljem telesu zaradi predelave težko prebavnega gozdnega medu v krmilni sok so ugotovili le 52,6 %, nato 66,6 % in zadnje leto 73,6 % maščob in beljakovin.

Zimska poraba se ni posebno razlikovala, ker se je sukala med 6,45 in 6,75 kg medu. Zdravstveno stanje vseh

družin je bilo zadovoljivo, za kar se je zahvaliti množini izletnih dni med zimskimi meseci. V triletnem povprečju so imeli 15 izletnih dni, čeprav je neugodna zima, tj. druga, imela samo 9 izletnih dni, ki pa so bili sorazmerno dobro podeljeni.

Povzetek: Kot najracionalnejši način prezimovanja se je pokazalo prezimovanje na samem sladkorju, saj je razlika v ceni med sladkorjem in medom odločujoča. Vendar povzročata tako prezimovanja obilico dela in izgubo časa. Priporočajo prezimovanje na 40 % medu in 60 % sladkorja, kar je v vseh pogledih najuspešnejše.

Precej let je minilo, ko sem pasel čebele v Verdu. Tisto leto je tam medila hoja v pozno jesen. Nedaleč od mene je imel stojišče tudi pokojni Vlado Martelanc. Po točenju sem odpeljal svoje čebele v Liko na Liško Polje blizu Gospiča.

V Liki sem dobil dobro zimsko zalogo. Ko sem prišel domov, sem med stočil do zalege in dopital čebele s sladkorno raztopino 1/1. Zima je bila dolga in še precej ostra, vendar sem odlično prezimil. Zelo me je zanimalo, kaj bo z Martelančevimi čebelami. Zvedel sem namreč, da jih je šele v drugi polovici oktobra odpeljal z Verda v bližino Cerknega v Želin. Spomladanska resa in iva ob reki Idrijci sta z Martelančevimi čebelami napravili strahoten obračun. Tiste pomladi je izgubil 99 % čebeljih družin. Ostale so le pičle in slabotne družinice. Natančno ne morem povedati, koliko družin je preživelo, vem pa za gotovo, da jih od 70 družin ni ostalo deset.

Takrat sem kupil od njega s tovarišem Milanom Bergočom 42 praznih panjev. Ko sem prišel dogovorjeni dan v Želin, mi je pokojni Vlado pokazal preživele družinice. Nobena ni v začetku maja sedela na več kot treh satih. S pregradilnimi deskami so bile vse zožene in ob strani je naphal papir in listje. Krmil je z zdravili, a

Slabe družinice še težje prezimijo na neprimerni hrani, čeprav jo imajo v izobilju

čebele mu zaradi šibkosti niso jemale klaje. Niso pomagale solzne oči in tudi bolezen, katero je krivil za katastrofo, ni bila kriva. Kriv je bil sam, ker ni pravočasno umaknil čebel s hoje na otavo ali ajdo. Kaj mu je pomagal nabrani med v oktobru in zakaj ga ni stočil in pravočasno nakrmil čebel s sladkorno raztopino. Verjetno bi s tem nekaj družin rešil. Takrat sem bil še sorazmerno mlad čebelar proti njemu, predavatelju in rednemu dopisniku v Slovenskem čebelarju. Ko me je vprašal, kaj menim, mu nisem odgovoril, ker sem vedel, da bi ga resnica zelo zabolela. Sam je rekel, da mislim, zakaj ni čebel pravočasno odpeljal z Verda, vendar da to ni vzrok, da sem v zmoti in da je vsega kriva nosema. Odgovoril sem, »že mogoče« in s tem sva se razšla. Od takrat pa do danes vedno mislim na to in vedno vsako leto po kostanju peljem čebele v Liko,

kjer je vsaj toliko paše na materini dušici, smiljki in jesenski resi, da matice dobro zalegajo. Do zdaj sem spomladi vedno imel sorazmerno dobre čebele.

Vprašujem se, kako je mogla čebela preživeti stotine milijonov let v

raznih duplin in špiljah tudi na gozdnem medu. Res je, da zima v duplu, ki ga letnice varujejo pred mrazom, ni čebelam mogla do živega. Slutim pa, da tragedije, ki so se v raznih dobah dogajale, ne bodo človeku nikoli znane.

OBVESTILO PISCEM ČLANKOV

Pisce člankov prosimo, da članke in osmrtnice za umrli člani pišejo s pisalnim strojem in med vrsticami puščajo dovolj velike presledke za popravke lektorice. Osmrtnice naj bodo kratke in jedrnat, največ do dvajset tipkanih vrstic, izjemoma so lahko daljše za člane, ki so odlikovani z odličjem Anton Janša I. stopnje.

Uredništvo

TRGOVINA S SODOBNO ČEBELARSKO OPREMO LEITGEB JOHANN — ŠMIHEL PRI PLIBERKU

OBIŠČITE NAŠO TRGOVINO V KATERI VAM NUDIMO
SODOBNO ČEBELARSKO OPREMO IN POTREBŠČINE PO
UGODNIH CENAH.

PO NAROČILU VAM IZDELAMO SATNICE VSEH MER.
DAJEMO TUDI STROKOVNE NASVETE IZ ČEBELARSTVA.
S POSTREŽBO BOSTE ZADOVOLJNI, SAJ GOVORIMO
SLOVENSKO.

LEITGEB JOHANN
A 9143 ŠMIHEL 47 PRI PLIBERKU
AUSTRIJA
Telefon iz Jugoslavije: 9943-4235-2503

XXIX. SVETOVNI KONGRES ČEBELARJEV APIMONDIA V BUDIMPEŠTI

Od 25. do 31. avgusta 1983 je bil v Budimpešti svetovni kongres čebelarjev, katerega se je udeležilo tudi večje število čebelarjev iz Slovenije in drugih naših republik. Udeležil sem se ga kot član uradne delegacije »SPOJ«. Aktivno sem deloval ves čas kongresa, od uradnega odprtja do konca, 31. 8. 1983.

V nagovorih, ki so jih imeli predsednik Apimondie prof. dr. V. Harnaj, predsednik nacionalnega komiteja Apimondie A. Kocis idr., je bil posebno zanimiv referat, ki ga je imel Jozef Marja, podpredsednik vlade Madžarske. Ta je poudaril, kako pomembno vlogo ima pri njih drobno gospodarstvo, kamor vključujejo tudi čebelarstvo. Odstotek drobnega gospodarstva pri celotnem deležu kmetijstva znaša pri njih izjemno veliko udeležbo, kar 30%. Prav takšen vzpon drobnega gospodarstva je lahko tudi nam za vzgled, kaj lahko še dosežemo, če bomo hoteli pospeševati drobno gospodarstvo, vključno čebelarjenje.

Madžarska, kot pomembna pridelovalka medu, je v zadnjih 30 letih dosegla velike pridelke na panj in sodi v sam vrh pridelovalcev v Evropi, pa tudi v svetu. Glavna paša je akacija, s katero načrtno pogozdujejo. To je lahko nauk tudi za nas. Prav v času stabilizacije bi veljalo upoštevati, da je akacija koristna tudi kot les, ki ga vsestransko lahko uporabljamo zaradi hitre rasti, za nas čebelarje pa predstavlja to pomembno pašo. Žal moramo reči, da nekateri naši gozdarski strokovnjaki gledajo na akacijo kot na sovražnika drugih dreves in jo prej zatirajo kot pospešujejo.

Mislím, da bi v naslednjem obdobju morali pri nas sistematsko pogozditi predvsem obrežja rek, kjer je erozija največja, in še nekatera druga območja, ker je akacija nezahtevna kar zadeva kakovost zemljišča. Lahko bi jo uporabili za pogozditev peščenih in drugih nerodovitnih tal.

Razvoj bi bil mogoč ob izdatnih finančnih sredstvih širše družbe. Pri nas, če se primerjamo s sosednjo Madžarsko, nam je znano, da imamo še znatno večje možnosti, seveda je treba zato ustrezno vlagati v čebelarstvo.

Sele v zadnjih nekaj letih priznava naša družba čebelarstvo kot kmetijsko dejavnost, vendar mu namenja zdaj le relativno majhna finančna sredstva. Prepričan sem, da bi lahko v naslednjih 10 letih prehiteli Madžare glede količine medu in drugih čebeljih pridelkov, če bi načrtno širili tržno pridelavo čebeljih pridelkov.

Menim, da na kongresu ni bilo veliko novosti. Organizator se ni dobro pripravil na kongres; bilo je precej organizacijskih in tehničnih pomanjkljivosti. Praktično ni bilo v mestu nobenih napisov, kje je kongres. Na športni palači je sicer bil napis »Apimondia«. Informacijska služba je bila pod vsako kritiko, pravzaprav niso imeli oseb, ki bi znale več jezikov. Dežurstva so opravljali predvsem upokojeanci. Tudi dostop do glavne dvorane, razstavnih prostorov ter organizacijskega komiteja je bil zelo neprimeren. Posamezen udeleženec je le težko dobil informacije o predavanjih in drugih aktivnostih, ki so potekale med kongresom. Tudi druge aktivnosti so bile objavljene zelo neprimereno, tako da je marsikateri udeleženec prepozno izvedel za spremembo. Udeležba na posameznih predavanjih, ki so potekala po stalnih komisijah, je bila relativno slaba. Se največ interesa je bilo pri ogledu razstavljenih čebelarskih potrebščin.

Naša delovna organizacija se je s svojimi izdelki dostojno predstavila. Največ zanimanja je bilo za električni stroj za odkrivanje satja, tehtnice, panja AZ in kadilnika za varozo. Osrednja Madžarska organizacija Hungaronecarter je potrdila interes za električni stroj za odkrivanje

satja, ker ga je odkupila. Seveda so se zanimali tudi številni obiskovalci — čebelarji — za nakup razstavljenih predmetov. Posebno veliko zanimanje je bilo za naše izdelke apiterapije in kozmetike. S predstavniki Madžarske kakor tudi drugih dežel smo imeli več razgovorov; zelo so se zanimali za nakup naših izdelkov.

Lahko trdim, da so nas kot razstavljalce zelo dobro sprejeli, kar nam bo v prihodnje omogočilo še večjo prodajo re-promateriala in izdelkov apiterapije na tuje tržišče.

Med kongresom je prišlo tudi do razširitve dveh stalnih komisij Apimondie.

Delovno komisijo apiterapije so reorganizirali v stalno komisijo apiterapije, na novo pa so ustanovili komisijo za čebelarstvo v deželah v razvoju. Posebej za nas velja ugotoviti, da je generalna skupnost Apimondie spremenila status delovne komisije za apiterapijo v stalno komisijo za apiterapijo tako, da zdaj deluje sedem stalnih komisij.

Prav gotovo je za nas pomembna tudi vest, da želimo 1987. leta organizirati svetovni kongres čebelarjev »Apimondia« v Splitu. Jugoslavija ima nedvomno več pokazati, kot imajo naši sosede, vendar menim, da je naša kandidatura za leto ker ni bilo ustreznih informacij in tudi ne soglasja Zvezne konference socialistične zveze. Čas bi bil, da, kolikor resno mislimo organizirati »Apimondio« 87., celotno pripravo zaupamo najbolj odgovornim osebam, da bi nam bila organizacija v ponos in priznanje, ne pa da bi doživeli polom.

Med kongresom je »Dalmacija turist« predstavil udeležencem — članom delegacij tudi film o Splitu, kjer naj bi organizirali »Apimondio« 87. Delegati so ga z navdušenjem sprejeli, kot tudi misel, da bi bil kongres pri nas.

Imel sem številne razgovore z delegati. Vsi so mi zatrjevali, da bodo podprli našo kandidaturo.

V sklepnem delu kongresa so tudi sporočili, da so za »Apimondio« 87. prijavili kandidaturo: Poljska, Svica, Brazilija in Jugoslavija.

Ceprav obstaja praksa, da je kongres zdaj v Evropi, zdaj spet zunaj nje, Brazilija vendar ne pride v poštev, ker bo kongres leta 1985 na Japonskem. Na kongresu leta 85. bodo tudi sprejeli odločitev, kateri državi bo zaupana organizacija »Apimondie« 87.

hp Medex
glavni direktor:
Aleš Mižigoj, dipl. oec.

OBVESTILO

Sporočamo vam, da smo dne 7. 9. 1983 nekoliko spremenili odkupne cene čebeljih pridelkov. Spremembe odkupnih cen se nanašajo na tele vrste čebeljih pridelkov:

1. MED

— hoja čista	z 200,00 din/kg	na 220,00 din/kg
— hoja mešana	s 180,00 din/kg	na 200,00 din/kg
— cvetlični	s 140,00 din/kg	na 150,00 din/kg
— akacija mešana	s 145,00 din/kg	na 150,00 din/kg
— gozdni mešani		na 150,00 din/kg

Obračune za dobavljeni med po navedenih cenah bomo za pogodbene in nepogodbene dobavitelje hp Medex delali od 7. 9. 1983 dalje, z razliko, da bomo pogodbenim dobaviteljem, ki so eventualno dobavili med po pogodbenih obveznostih za leto 1983 že pred tem rokom, priznali tudi razliko v akontacijski ceni. Pogoj je seveda sklenjena dolgoročna kooperacijska pogodba pred rokom dobave. Razlika pa bo obračunana in izplačana ob koncu tekočega leta.

2. PROPOLIS

— I. kvaliteta	z 2.800,00 din/kg	na 4.000,00 din/kg
— II. kvaliteta	z 2.500,00 din/kg	na 3.500,00 din/kg
— III. kvaliteta	z 2.300,00 din/kg	na 3.000,00 din/kg

Razliko v akontacijski ceni za pogodbene dobavitelje propolisa bomo obračunavali in izplačevali prav tako kakor za med.

Glede na to, da smo v letošnjem letu sprostili odkup cvetnega prahu, vas obveščamo, da nam ga lahko pošljejo naši pogodbeni čebelarji kljub temu, da ni vključen v pogodbi. Cena cvetnega prahu osmukanca znaša: CP — mešani 280 din/kg, CP — sortni kostanj 320 din/kg. Cvetni prah osmukanec bomo sprejemali v našem skladišču najkasneje do 31. 10. 83. Cvetni prah osmukanec mora biti pravilno pripravljen (brez primesi in ne plesniv).

Poleg cvetnega prahu osmukanca odkupujemo tudi cvetni prah izkopanec po ceni 1.000 din/kg. Izkopanec odkupujemo vse leto od vseh čebelarjev. Ker nam nekateri čebelarji pošiljajo nečist, zlepljen in meden CP izkopanec, vas želimo opozoriti, da za čist izkopanec sprejemamo le suh CP v obliki grudic iz satovja.

Cvetni prah sprejemamo v našem skladišču (Linhartova 49/a) vsak ponedeljek, sredo in petek od 7. do 14. ure.

Obveščamo vas tudi, da hp Medex razpolaga še z nekaj kreditnimi sredstvi, ki so namenjeni izključno za razširitev in posodabljanje čebelarstva. Vloge prosilcev bo kreditna komisija hp Medex odobravalna na temelju njihove pisne vloge ter uspešnosti pogodbenega sodelovanja. Obrestna mera za najete kredite v letu 1983 je še nespremenjena, torej:

- za delavce na domu 12 %,
- za kooperante (KZ) 14 %,
- za pogodbene čebelarje 16 %.

Prva anuiteta izkoriščenega kredita zapade v poravnavo 1. 9. 1984. Glede na to, da je za razni čebelarski material, še posebej za panje, veliko povpraševanje, vam priporočamo, da se z njimi pravočasno oskrbite.

Pisne vloge prosilcev za kreditna sredstva sprejemamo najkasneje do 20. 10. 1983. Po tem roku tozadevnih vlog ne bomo odobravalni vse do marca prihodnjega leta. Pisne vloge je nasloviti na hp Medex, DE-Kooperacija, Miklošičeva 30, Ljubljana.

DE-KOOPERACIJA

Slavec Boris

LETOŠNJA ČEBELARSKA BERA

Smo na koncu čebelarke sezone in pogled nazaj nam pove, da je bila slovenska čebelarska letina povprečna, medtem ko je bila jugoslovanska zelo slaba. Tako je odpovedala paša na oljni repici ter sončnici v Vojvodini; to sta paši, ki sta procentualno zelo močno zastopani v naši širši domovini. Zanimiva je zlasti oljna repica, ki je pomenila glavno čebeljo pašo v severni Evropi, na primer v Češkoslovaški, kjer so bile letos panjske bere na tej kulturi nadpovprečne. So pač klimatske razmere tiste, ki uravnava izločanje medičine.

Akacija je na Primorskem zamedila v drugi polovici maja meseca. Tako na Primorskem kot v severozahodni Sloveniji je medila obilno. Intenziteta medenja je bila največja prvih sedem dni, nakar so dnevne bere padale iz dneva v dan. Kljub padcu medenja so bili pridelki še vedno zanimivi, tako da je večina čebelarjev točila na akaciji dvakrat. Skupni pridelek na akaciji je bil to sezono 25 kg na panj, maksimalni pa so se gibali tudi od 45 do 50 kg. Tako se je akacijeva paša uveljavila letos kot glavna na našem prostoru. Paša na akaciji je dobro znana kot idealna za razvoj čebeljih družin, ki so po končanem cvetenju pripravljene na novo pašo z velikimi množinami mladice ter pašnih čebel.

Letos je bilo kljub velikim obetom medenje smreke zelo skromno. Veliko je bilo velikih smrekovih lekanih ter rjavih smrekovih ušic, zaradi česar je imela opazovalna služba gozdnega medenja hp »MEDEX« obilo dela s poročanjem o pojavih medenja smreke. Bilo je tudi mnogo telefonskih klicev čebelarjev; mnogo se jih je pa obračalo na nas tudi osebno. Smreka je v odrezanih intervalih zamedila na področju Zgornje Savinjske doline. (Opazovalnice gozdnega medenja: Lenart, Tirosek in Zavrh). Prva večja bera je bila registrirana na opazovalnici Zavrh pod Crnivcem, dne 5. 6., ko je tehtnica opazovalnega panja pokazala bero 1,5 kg, tri dni kasneje pa je bila že 2,5 kg. O nekoliko manjši beri, vendar sočasni, je poročala opazovalnica Tirosek. Medenje smreke se je zavleklo do konca junija. Tedaj so medili smrekovi sestoji nad 300 metrov nadmorske višine, medtem ko je v nižinah medenje povsem usahnilo.

Lipa na Fruški gori to leto ni medila. V Sloveniji so opazovalnice ugotovile bero na lipi največ na Kočevskem (opazovalnica strelišče Fridrihštajn), kjer so bile kilogramske dnevne bere. Lipa je medila tudi na območju Pohorja ter Hrušiče.

Vsekakor je bilo to presenetljivo v primerjavi s Fruško goro, bogato z lipnimi sestoji, znanimi kot dokaj zanesljiva paša. Podobno kot z lipo je bilo tudi s kostanjem. Marsikateri čebelar je pripeljal čebele v Bosno, ki pa letos ni dala pravega čebeljega kruha. Bela krajina, dolina Besnice in Zasavje pa so dajali lepe rezultate. Družine so nabrale pet do šest satov cvetnega prahu in dovolj medičine za zadovoljivo točenje.

Tudi hoja sodi k tisti vrsti paše, ki je razočarala. Temu je vzrok sušno obdobje julija in avgusta, saj se kljub velikemu številu zelene hojeve uši na jelkovih sestojih medenje ni moglo pojaviti. Avgusta meseca se je zeleni pridružila še rjava uš. Tako se je izkazalo na Krimu, v Trnovskem gozdu, Gorskem Kotarju ter na Pohorju. »Gozd je pokopan«, so ugotavljali čebelarji. Tuda mana ni privabila čebel, saj je bilo zaradi suše premalo sladkorja, kljub temu, da so se uši uspešno razmnoževale.

Na Kočevskem je ob pričakovanju medenja hoje medila lipa, ki je zavedla prenekaterega čebelarja, da se je prišel sam prepričati, če morda ne medi hoja. Iz Gorskega Kotarja so prihajale nepotrjene vesti o kilogramskih panjskih berah na hoji. Posledica tega je bilo veliko število prevoznih čebelarjev na teritoriju Delnic in Crnega Luga, kjer so se pojavili kot gobe po dežju, prav tako pa po nekaj dneh tudi izginili. Res pa je, da so se pojavila lokalna medenja na hoji v Gorskem Kotarju, kar si je moč razlagati s pestrostjo reliefa na tem gozdnatem območju, kjer se razprostirajo številne grape s svojo mikroklimo.

Konec avgusta je zamedila hoja na Krimu (opazovalnica gozdnega medenja Iška vas, dne 23. 8., bera na panj 0,70 kg). To je bilo medenje v višjih legah, kjer so bile še večje populacije zelene hojeve uši. Seveda prevozi na tako pozno pašo niso nevprašljivi, kar se tiče količine nabranega hojevca. Jalov prevoz čebel na pozno hojo je malenkost proti posledicam, ki jih povzroči hojeva paša za drugo leto.

Opazovalna služba gozdnega medenja hp »MEDEX« je to sezono obveščala čebelarje o pojavih gozdnega medenja s poročili v časopisih Delo in Ljubljanski dnevnik; kadar pa je dnevna bera na naših opazovalnicah preseгла 80 dkg, smo to sporočilo prenesli preko radia.

Ob koncu sezone želimo vsem uspešno zazimljenje družin.

Pospesovalna služba — Ivan Esenko

PRI IDENTITETI IN STANDARDIZACIJI MEDU VSE BOLJ UPOŠTEVAJO KOLIČINO IN VSEBINO CVETNEGA PRAHU V NJEM

MARTIN MENCEJ

Poleg drugih snovi vsebuje vsak med zrnca cvetnega prahu; njegov izvor je odvisen od rastlin, katerih cvetove obiskujejo čebele. Z vse večjo uporabo čebeljih pridelkov danes v tujini pri identifikaciji in standardizaciji sortnega medu vedno bolj upoštevajo tudi količino in vsebino cvetnega prahu v njem.

Vemo, da čebele nabirajo medicino in cvetni prah na cvetovih rastlin prvotnega naravnega izvora ali pa na kultiviranih medovitih rastlinah. Te pa so zelo različne, kar je tudi posledica različnosti medu in cvetnega prahu. Pri obisku cvetov se na čebelji površini, ki je pokrita z dlačicami, nabira veliko zrnatega cvetnega prahu, ki ga prinesejo v panj v dveh obnožnih vrečicah. Računajo, da je v teh 3 do 4 milijone prašnih zrn. Mnogo prahu pa ostaja tudi na površini čebele. Zaradi hitrega premikanja čebel v panju in medsebojnega dotikanja se ta prah v določenih količinah osipa v različne čebelje pridelke, kot so med, matični mleček in propolis. Zrnca cvetnega prahu se pa lahko vsipajo tudi v nektar, ko ga čebele nabirajo.

Možni pa so še drugi načini premikanja prašnih zrn v med, kot npr. pri vetrocvetkah, ko veter prenaša cvetni prah na nektarnike žužkocvetnih rastlin ali pa v kaplje mane, ki jo čebele prenašajo v panj.

Kemične analize so pokazale, da so v zrnih cvetnega prahu beljakovine, prosteaminske kisline, sladkor, rudninske soli, ali kakor pravi prof. Jojrisch: pelod vsebuje vse, kar potrebuje organizem za življenje.

Novejše metode raziskav sestavin in oblike zrn peloda v medu omogoča izpopolnjevanje ugotavljanje standardnih pridelkov. Pri obdelavi standardov preverjajo samo količino zrn določenega izvora cvetov, ker je v vsakem medu prah tudi drugih cvetov. Zato pri diagnozi računajo z monofloornim medom, ki vsebuje določen odstotek dane vrste cvetnega prahu, pri čemer gre za dominantno vrsto prahu, se pravi, v katerem prevladuje določena vrsta prahu. Menimo, da v tem primeru ne sme biti manj kot 45 odstotkov dominantnega izvora zrn. Pri tem pa je treba računati tudi s tem, da nimajo vse vrste peloda enake

Kupci vedno bolj zahtevajo sorte vrste medu

vrednosti. Znana raziskovalka čebel Maurizio je npr. preiskovala 40 vrst, peloda glede na njegovo vrednost. Našla je 15 dobrih vrst, kot npr. pelod ajde, njivske gorčice, maka, bele in rdeče detelje, vrbe, sadnega drevja, divjega in pravega kostanja, repice. Srednje dobre vrste peloda pa imajo leske, jelše, topoli, bukve, hrast, brest, javor, regrat, plavica in zlatica. Našla je pa tudi 7 slabih vrst.

Nič manj zanimive in pomembne niso ugotovitve francoskih strokovnjakov, da je namreč procent dominirajočega cvetnega prahu v medu enega in istega botaničnega izvora iz različnih geografskih leg Francije različen. Tako vsebuje npr. med bele akacije s pariškega območja zelo malo cvetnega prahu, nasprotno pa ga je v akacijevem medu z območja Girondeja kar 65 %. Enako je z lipovim medom. Zato veljajo vzorci francoskih vrst medu, ki vsebujejo 30 % lipovega ali akacijevga cvetnega prahu, za monoflorne, medtem ko vsebujejo npr. vzorci medu iz nekaterih krajev Evrope in Azije, dobljenih iz obširnih lipovih sestojev več kot 90 % lipovega cvetnega prahu.

Tudi v nekaterih evropskih državah so standardizirali cvetni prah v medu. Tako so npr. na Čehoslovaškem skladno z zahtevami standardiziranega medu ugotovili, da akacijev med ne sme imeti manj kot 35 % akacijevga cvetnega prahu. Na Madžarskem pa računajo akacijev med za monoflornega, če ne vsebuje manj kot 30 % akacijevga cvetnega prahu; lipov in žajbljev med s teh dveh rastlin pa vsaj 20 %. Ajdov med, imenovan tudi ajdovec, repični, kostanjev in z rese ne sme imeti manj kot 45 % peloda s teh rastlin. Različni avtorji, ki so preučevali to vprašanje z najnovejšimi metodami, so prišli do podobnih ugotovitev. Tako so npr. v Sovjetski zvezi preučevali spekter cvetnega prahu v okoli 30 vzorcih tamkajšnjih monoflornih vrst medu z najbolj medovitih rastlin (lipe, ajde, esparzete, be-

le akacije, rese, sončnic itn.). Tudi tam so ugotovili, da vzorci medu iz različnih geografskih okolij zelo kolebajo glede prevladujoče količine cvetnega prahu. Medtem ko vsebuje med bele akacije iz Ukrajine le malenkostno količino zrn akacijevga peloda, pa ga vsebuje iz Dagestana do 80 %. Najmanjše kolebanje so našli v vzorcih ajdovega medu.

Preučevanje lastnosti in količine različnih vrst cvetnega prahu v medu je treba, kakor pravijo, po vsem videzu objasniti s površino medovitih rastlin, z navzočnostjo konkurenčnih medovitih in prašnih vrst, enako pa tudi z biološkimi lastnostmi rastlin, kot so npr. razvrstitev prašnikov v cvetu, količina in karakternost ustvarjanja cvetnega prahu, sposobnost prilepljanja na telo čebel in podobno, kakor tudi še s celo vrsto drugih, še ne ugotovljenih dejavnikov.

Že iz navedenih raziskav v tujini je razvidno, da vsebuje preučevanje cvetnega prahu vse širšo uporabnost v čebelarstvu. Mimo drugega je treba upoštevati že samo vprašanje prenosa in opravevanje žuškovetnih poljedelskih rastlin, ali pa npr. vprašanje odnosa in vpliva mešanice nabranega cvetnega prahu na površini čebele v genetskem smislu ter dolgotrajnost njenega življenja, v glavnem pa le identiteto in standardizacijo medu.

In končno, cvetni prah in med vedno bolj uporabljajo v medicini za zdravljenje nekaterih bolezni ljudi. Ne smemo pozabiti, da čebele nabirajo cvetni prah z nekaterih rastlin, ki vsebujejo strupene snovi. Zato je nujno potrebno pred izdelavo in uporabo zdravilnih preparatov natančno ugotoviti izvor cvetnega prahu, peloda in medu. Če sta med in cvetni prah nabrana na strupenih rastlinah, je potrebno ugotoviti učinke le tega na čebele, menijo strokovnjaki, ki se posebej ukvarjajo z vprašanjem cvetnega prahu v medu.

Mi svojih izkušenj nimamo, ker se pri nas nihče ne ukvarja s tem.

MEDNARODNI SIMPOZIJ O VAROZI V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI

Od 15. do 17. marca 1983 je pripravil deželni raziskovalni čebelarški inštitut pri univerzi v Stuttgartu-Hohenheimu (ZRN) skupno s sorodnimi raziskovalnimi ustanovami simpozij o problematiki varoze. Sodelovalo je 62 strokovnjakov z vseh raziskovalnih čebelarških delovišč ZRN; sodelovali pa so tudi zastopniki iz Avstrije, Čehoslovaške, Belgije in Holandije.

V 35 referatih so razpravljali v glavnem o problematiki varoze v letih 1981 in 1982. V referatih so obravnavali mimo drugega rezultate histoloških in imoloških raziskav proteina v hemolimfi čebel, jajčkih pršice varoze in podobno. Ugotovili so, da je pripravkov za borbo proti parazitu veliko, resnično učinkovitih pa malo. To so potrdila dognanja vseh raziskovalnih ustanov in je bila takšna ugotovitev soglasno sprejeta, kar je velikega pomena za prakso v borbi z varozo.

Večina referatov je obsegala vprašanje dosedanje razširjenosti zajedavca varoze. Do zdaj se ni posrečilo likvidirati ali do kraja ukrotiti ali omejiti širjenja varoze v ZRN in preprečiti večjih poginov čebelarstev. Najslabša je situacija v hesenski pokrajini. Tu je že leta 1982 prišlo do množičnih poginov. Po jesenskem krmljenju so se pojavila znamenja virusne okužbe. Simptomi: tresenje čebel, ki so bile na pol mrtve z razpetimi krili in z navzven štrlečimi želi posejane v okolici čebelnjaka. V teku 4 do 5 dni so bile tako izničene, da niso preživele. Poleg tega je prišlo do tipičnih ropov, ki so likvidirali cela čebelarstva. Najmanj napadenih čebelarstev je na Bavarskem. Eno od pomembnih žarišč bolezni je bilo tik ob

meji s ČSR, ki pa so ga poskušali likvidirati z radikalnimi posegi. Pri zadevnosti oblasti se je treba zahvaliti, da zajedavec ni segel čez mejo na ČSR. Podobni primeri so bili na meji z Avstrijo, posebno še na meji s Slovaško, v prostoru med Bratislavo in Dunajem. Začudo pa je razmeroma malo referatov ponujalo konkretne rešitve od te nadloge in konkretne predloge za zdravljenja v prihodnosti. Obravnavali so le 4 sredstva, in sicer:

— kontinuirano izrezovanje trotovine, kar pa se je pokazalo za nezadostno in v glavnem je to delo nekontrolirano;

— brizganje z umetnimi sredstvi, ki tudi ne more v celoti zadovoljiti namena;

— tehnologija izolatorjev za matico, ki se omejujejo na določeno dobo razvoja, ni primerna za vsesplošno uporabo, ker slabo deluje na delavke in s tem slabi čebele;

— upanje za vsesplošno uporabo daje folbex VA, katerega učinek je dal dobre rezultate. Problem je samo v tem, da tega pripravka, čeprav se je v vsej Nemčiji dobro obnesel, ne uporabljajo na vseh območjih države. Učinkovit je v jesni, čeprav pri močno napadenih čebelah ne zadošča. Pri teh ostane po štirih plinjenjih pri 10 do 15 tisoč kloпов nekaj sto do tisoč zajedavcev; zato plinjenje s tem sredstvom samo v jeseni ne zadostuje. Družine je treba pliniti tudi spomladi, roje pa poleti, kar pa otežuje visoka cena tega zdravila. To je tudi vzrok, da ga čebelarji, pri katerih so družine malo napadane, ne kupujejo, močno napadene družine pa raje pustijo odmreti. To je dalo povod za resolucijo

na ministrstvo s prošnjo za regres. Cena folbexa VA pa je 8 DM za 1 panj.

Veliko zanimanje so zbudili referati čehoslovaških strokovnjakov in izzvali bogato diskusijo. Poročali so o omejitvi širjenja varoze, če jo čebelarji zatirajo že v začetku. Po šestih letih so obolenja omejili na najnižjo stopnjo. Na podlagi sistematičnega diagnosticiranja v letu 1982 je bilo leta 1983 v ČSR le 18 žarišč in še v teh niso bile družine močno napadene, ker so jih zatirali že takoj na začetku. Še posebno koristna se je pokazal proti varozi amitraz, ker ne služi le za diagnostiko, ampak tudi za zdravljenje. Menijo, da je vsekakor boljše sredstvo kot zdravljenje s folbexom. Poleg tega je pa še poceni in dovoljuje uporabo na veliko. V ZRN tovrstnih poskusov ni bilo.

Veliko pozornost so na simpoziju posvetili tudi rezistenci (odpornosti) tu treba najprej ugotoviti začetek rezistence. Pokazalo se je, da je pri uporabi varostana prišlo do popolne odpornosti varoze že po 50. generaciji. Začetek odpornosti je najvažnejši problem učinkovitosti zdravil, ki specifično delujejo na varozo. Uporabiti pa klopa proti uporabi kemičnih pripravkov. Kot pri drugih pršicah je tudi je treba več vrst pripravkov, ne samo enega.

Veliko so govorili tudi o higieni medu spricho nekontrolirane uporabe kemičnih sredstev, ki so škodljiva ljudskemu zdravju. Zato so še posebej poudarjali pomen biološkega zdravljenja, ki naj bi igralo v prihodnosti pomembno vlogo.

Na podlagi poročila inž. V. Veselya
in inž. O. Haramsina
pripravil M. Mencej

IZKUŠNJE S ŠKROPIVOM TAKTIK V ČEŠKOSLOVAŠKI

J. KOSE, J. ZARUBA

V čebelarški organizaciji (v Davli) na Češkem so morali končati škropljenje s taktikom do 31. 3. 1983. Taktik je novo sredstvo za zdravljenje varoze. V februarju so sklicali okrožni odbor predstavnikov čebelarjev za območje Praga-zahod zaradi instrukcij. Instrukcije so dajali delavci raziskovalnega čebelarskega zavoda v Dol in Češke čebelarske zveze (ČSV). Taktik smo dobili že 11. 3., akcija pa se je začela 14. marca, in sicer najprej pri predsedniku organizacije, da bi prikazali celoten praktični postopek. Delo pa so morali opraviti v 340 čebelarstvih, pri katerih je bilo potrebno prej pobirati zimski drob iz panjev, kar ni bilo tako lahko, posebno še zaradi obsežnega območja osnovne organizacije.

Za začetek druge polovice marca je bil določen termin za škropljenje. Do

25. marca smo se vozili po terenu in opravljali načrtovano delo. Vreme pa se je začelo slabšati in dela nismo mogli nadaljevati in ga po vrstnem redu dokončati. Nadaljevali smo lahko 29. marca. Ker so bile v zgodnjih jutranjih urah temperature nižje, smo tedaj pobirali drob iz panjev, ki so bili škropljeni prejšnji dan. Težave so nastale pri panjih, pri katerih je treba delo opravljati od zadaj, ker so se čebele premeščale in gručale; zato samo po škropljenju panja pobrizgali posamezne sate, ki so jih čebele obsedale. Pri panjih, pristopnih od zgoraj je izguba matic zelo majhna, ker je treba sat samo odriniti in se začne prha od sprednje strani panja.

Pri panjih, kjer je treba delo opravljati od zadaj, smo ravnali takole: Oskrbeli smo si paleta, ki ima na dnu nekoliko odprtih, skozi katere se od-

večne kapljice pri škropljenju odteka-
jo; tako se s sata padle čebele ne zmo-
čijo preveč in ne prehlade. Da bi odtok
odvečnih kapljic pospešili, smo paletu
na eni strani podložili. Na dno palete
smo pa še namestili vložek iz lepen-
ke z upognjenimi kraji ob daljši steni
palete, da bi čebele ostale na sredini in
se ne bi vračale do panja na zadnji
strani.

Pri brizganju je pomembna moč cur-
ka v brizgalni; zato je potrebno, da je
brizgalna urejena tako, da curki niso
premočni in da je pritisk zmeren, ker
velike odprtine in velik pritisk lahko
splahnejo čebele na satu.

Pri odbiru drobirja smo imeli na vsa-
ki podlogi dober pregled nad maticami
in morebitnimi izgubami. Smo pa pri
vseh čebelarstvih, ki smo jih škropili
s taktikom, našli vsega 2 mrtvi matici.
Ni pa se dalo ugotoviti, ali so bile po-
škodovane pri samem opravlilu ali pa
je bila smrt posledica škropljenja.

Vsi čebelarji so z nami prizadevno
sodelovali. Konec koncev so pa pri tem
tudi spoznali, da je naša pomoč nujno
potrebna za primer, če se akcija pono-
vi. Pri panjih, pri katerih je opravljati
dela od zadaj, smo si delo razdelili sa-
mi. Pri tem morajo biti tri osebe, ker
mora nekdo oškropljene sate zopet
vlagati v panj.

Čebelarstva, ki so prestala škroplje-
nje, so v zelo dobrem stanju. Vztrajali
smo, da je bila podloga po vsem dnu
panja. Pri odvzemu drobirja pa na pod-
logah nismo našli mrtvih čebel, kar nas
je presenetilo, ker smo pričakovali
večjo izgubo. Da ne bi izgubljali časa
pri delu, smo vozili s seboj naše podlož-
ke za primer, če bi čebelar ne imel pri-
pravljenih svojih ustreznih vložkov
za dno panja. Tako smo čez noč, tj. po
12. do 14. urah, odbrali toliko drobirja,
kolikor bi ga sicer pri vsej zimski od-
biri.

Nova naprava in način diagnostici-
ranja je za čebelarstvo posebno po-
membna še zato, ker ne škoduje in je
uporabljiva tudi pri padcu temperatu-
re. Delo je opraviti v začetku razvoja
čebelne družine. Ta metoda je v mno-
gočem boljše kot pa hitra odbira dro-
birja. Sicer so čebelarji marsikaj pri-
pomnili, kar pa je bila posledica ne-
izkušenosti ali pa so imeli pomisleke
zaradi nizke temperature.

V naši organizaciji so se čebelarji
podredili navodilom oskrbovanja, ki
sta jih dala raziskovalni čebelarski za-
vod in ČSV. En sam čebelar, ki ima 14
panjev, je odklonil škropljenje s tak-
tikom in se je strinjal šele po uredbi
okrožne veterinarske uprave.

(prevod Martin Mencej)

ČEBELAR MORA NENEHNO NADZOROVATI, KAKO MOČNO JE VAROZA NAPADLA ČEBELE

Načinov za določanje stopnje varo-
ze v čebelni družini je več. Najbolj
preprosto sredstvo za določanje stop-
nje napadenosti je naslednje:

V papirnato škatlo odberemo do 50
mladih čebel, ki so v centru gnezda, in
jih zalijemo z močno segreto vodo v
posodi z belim dnom (v krožniku ali
čaši). Da bi se klopi hitreje ločili od
čebel, dodamo vodi čajno žličko pral-

nega praška. Klopi, ki so padli s če-
bel, so lepo vidni na dnu posode. Ne-
kateri tudi plavajo po površju. Pre-
štejemo čebele in klope in tako dolo-
čimo napadenost v procentih. Če je
30 kloпов na sto čebel, velja, da je
družina srednje napadena; če jih je pa
več kot 30, je okuženost močna in
je nujno potrebno uporabiti sredstva
za sistematično zdravljenje vseh dru-
žin v čebelarstvu. S čim in kako?

Število sredstev za borbo proti varozi nenehno raste. Kemični preparati, kot so fenotiazin, varitan, timol, folbeks, mravljinčna kislina, se morajo uporabljati pod nadzorstvom veterinarskih specialistov. Učinkovitost teh preparatov je odvisna v glavnem od redne zapovrstne uporabe in stopnje okuženosti čebel. Največji uspeh dosežemo, ko v družini ni zalege, to pa je, kakor vemo, v začetku in na koncu sezone. Nekateri preparati se uporabljajo večkrat (varitan, folbeks, fenotiazin) ali pa jih puščamo v panju daljši čas (timol, mravljinčna kislina). Brž ko se stopnja okuženosti zmanjša, zmanjšamo ali skrčimo obseg zdravljenja.

Poleg uporabe kemičnih sredstev in različnih zootehničnih prijemov, kot sta npr. izrezovanje trotovine, omejevanje zaleganja matic med bujno pašo in še mnogo drugih, priporočajo zdaj uporabo rastlinskih izvlečkov, npr. borove brstiče in pelin v sladkorni raztopini. V zadnjem času pa še posebno priporočajo kislino, ki jo pridobivajo iz kislice (*Rumex acetosa*); ta je že pokazala dobre rezultate kljub temu, da je še v fazi raziskovanja in zahteva posebno pozornost že zavoljo tega, ker ne sme zaiti v med. Tako je npr. glavna veterinarska uprava v ministrstvu za kmetijstvo SSSR izdala dovoljenje za začasno uporabo kislične kisline proti varozi. (Preizkušnja pa

bo trajala od 1983—1985). Kislina kislice (NOOS-SOON) je dikarbonova kislina v obliki brezbarvnih kristalov, ki so lahko topljivi v vodi, slabo pa v špiritu. Izdeluje jo industrija v obliki kristalnih kolačkov, ki jih hranijo v hermetično zaprtih posodah in je rok trajanja 3 leta. Uporabljajo jo v obliki 2% vodne raztopine. Za pripravo je potrebna čista destilirana voda pri sobni temperaturi. Raztopino pa je treba pripraviti tik pred uporabo (20 g na 1 l vode). S pomočjo razplinjača obrizgajo z raztopino satje. V ta namen vzamejo iz panja vse satje, ga obrizgajo pod kotom 45—60 in v oddaljenosti 30—35 cm. Za en sat uporabijo 10—12,5 ml raztopine, to je okoli 150 ml na 12 satov, kolikor jih je v panju. V aktivni sezoni brizgajo 4—6-krat, kar je odvisno od stopnje okuženosti čebel; ne sme pa biti temperatura pod 14 stopinj. Prvo brizganje opravijo spomladi po čistilnem izletu in ga čez 12 dni ponovijo, poleti v glavni paši dvakrat v intervalu 12 dni, v jeseni pa pred zgručanjem tudi dvakrat. Pred brizganjem je treba med iztočiti, ostanek pa uporabiti za čebeljo prehrano.

Ker je kislina človeškemu organizmu nevarna, je treba delo opravljati v ustrezni zaščitni obleki.

Iz Pčelovodstva št. 7/83
pripravil Martin Mencej

KAJ VZNEMIRJA ŠVICARSKE ČEBELARJE

DUŠAN MEDVED

V jeseni 1982. leta je v Švici odmrlo precej družin. Konec avgusta, po relativno dobri medeni letini, so zapuščale panj, dokler v njem ni ostala le matica s peščico čebel in neogrevana zalega. Čebel je bilo vse manj, zalega je ostala neogrevana, družine so bile uničene.

V Švici ni varoe, zato ta ni mogla biti vzrok katastrofi. Kaj pa je povzročilo odmiranje, šele raziskujejo.

Analiza strokovnih služb in čebelarских organizacij doslej ni dala še nikakega oprijemljivega rezultata. Sumijo le, da bi bila eden od možnih

povzročiteljev lahko virusna infekcija, morda kašmirski čebelji virus.

Kaj pa je spet to, kašmirski čebelji virus? Ko se energično borimo in spopadamo z varoo, se kaže na obzorju že nova nadlega. Z raziskavo kašmirskega čebeljega virusa se ukvarja v Evropi predvsem prof. L. Bailey iz Anglije. Najprej so ga ugotovili v Avstraliji. Ko je to postalo znano v Angliji, so oblasti takoj prepovedale uvoz matic in čebel iz teh krajev. Uvoz medu teče nemoteno dalje, ker ta ne prenaša virusa, le žive matice in čebele so primerne za prenos. Izvoz živih čebel in matic, posebno tako imenovanih paketnih čebel, je tekel v Evropo in Ameriko. Kljub dokaj skrbnim preiskavam Angleži kašmirskega čebeljega virusa doma niso odkrili, ne izključujejo pa možnosti, da bi bil v kontinentalnem delu Evrope ali v Severni Ameriki. Prof. Bailey je priporočil evropskim čebelarjem zvezam prepoved uvoza paketnih čebel in matic iz Avstralije in Združenih držav Amerike.

Prof. Bailey poroča o izredno veliki smrtnosti pri odraslih čebelah v Avstraliji, povzročitelj pa je kašmirski čebelji virus. Značilno je, da pri inficiranju s tem virusom pri čebelah ni opaziti nikakršnih vidnih znamenj ali spremembe obnašanja; okužene čebele pa umrjejo kmalu; ves proces traja le nekaj dni.

Kašmirski čebelji virus se je pojavljal do pred nedavnim le v vzhodni Aziji na čebeli apis cerana. Na našo čebelo apis mellifico je po zdaj znanih podatkih prešel le v nekaterih delih Avstralije, in sicer v pokrajinah Queensland, Novi Južni Wales in Južna Avstralija. Pojavil se je v treh različnih inačicah, ki se od onega na apis cerani nekoliko razlikujejo. Ker v Avstraliji ni čebel apis cerana, menijo, da so virus prenesli na apis mellifico čebelam podobni insekti, mor-

da insekti vrste trigona, ali pa so ga prenesli z nekontroliranim uvozom živih čebel in matic. Računajo, da se je moralo to zgoditi že pred leti, ker traja prilagoditveni proces dalj časa. Seveda, dokler niso opazili žrtev pri čebelah, ni bil na virus nihče pozoren.

Nekatere evropske čebelarske zveze so že zahtevale od avstralskih čebelarjev izčrpana poročila. Oblasti pa so prepovedale uvoz matic in paketnih čebel z nevarnih območij. Zvezno ministrstvo za kmetijstvo v Nemčiji je naročilo srokovnim ustanovam, da v Porenju in Hessnu, torej tam, kjer je v jeseni odmrlo mnogo čebeljih družin, usmerijo svoje delo tudi na raziskavo, na ugotavljanje, ali le ni morda poleg varoe posredi še kašmirski čebelji virus.

Ne samo švicarski, tudi drugi čebelarji so prišli do spoznanja, da je trgovina s čebelami in iskanje najboljših čebele dalo tudi mnogo vzporednih negativnih rezultatov. Z iskanjem najboljših čebele mislim na gibanje, ki se je posebno močno razvilo po drugi svetovni vojni in je imelo za cilj iskati najboljše čebelje pasme po vsem svetu. Take, ki dajo največ medu, ki so mirne in podobno. No, rezultati so nam nekoliko znani. Tudi mi se moramo jasno in glasno priključiti zahtevi po ukinitvi uvoza matic in živih čebel iz prekoromskih dežel v Evropo.

Bodimo zadovoljni z našo kranjico in ne iščimo drugih pasem.

Kot vidimo, imajo švicarski čebelarji resen razlog za nemir. Večje število družin jim je odmrlo, vse na enak način. Vzroka pa ne vedo. Zanesljivo vedo le, da tega ni mogla povzročiti varoa, in to iz čisto preprostega razloga, ker je nimajo. Vemo, da so Švicarji temeljiti in vztrajni ljudje. Vzroke bodo iskali tako dolgo, da jih bodo našli. Upamo in želimo,

da ne bi bil kašmirski čebelji virus. Zaradi velikega števila odmrlih družin v Hessnu in Porenju so nameravali čebelarji uvoziti veliko paketnih rojev iz Združenih držav Amerike, da bi tako čimprej obnovili močno razredčeno čredo, vendar pristojno ministrstvo za kmetijstvo ZR Nemčije dovoljenja ni dalo. Pri tem so se sklicevali na nevarnost, da so ameriške čebele okužene s kašmirskim čebeljim virusom.

Iz tega vidimo, da se oblasti zavedajo nove realne nevarnosti, ki preti evropskemu čebelarstvu. Verjetno pa je že jasno, da so v primeru varoe ravnali dokaj lahkoverno in predvsem vedno z zamudo.

Tudi pri nas bodo morale strokovne ustanove opazovati doma in okrog nas, kaj se s kašmirskim čebeljim virusom dogaja, da ne bo neljubih presenečenj.

ŠEST LET Z VAROZO

MARTIN MENCEJ

Pod tem naslovom je objavil svoje izkušnje v hessenskem čebelarskem glasilu Die Biene (ZRN) čebelar Hans Mook iz Hofheima, kjer je leta 1982 odmrlo več kot 5000 čebeljih družin. Njegova zapažanja in izkušnje niso le zanimive, ampak tudi poučne, zato jih v skrajšani obliki posreduje mo bralcem Slovenskega čebelarja. Povedati je potrebno, da pet let niso uporabljali dimnih sredstev.

»Že šest let je varoza v vseh naših čebelarstvih. Medtem sem mnogo razmišljal o tej uničevalki čebel, preizkušal in si prizadeval omejiti njeno ubijalsko delo ter si s tem pridobil dosti izkušenj. Izgubil sem že 2/3 čebeljih družin, kar mi jih je pa ostalo, je bilo tako bedno, da sem se resno bal, kaj bo prinesla pomlad 1983. Trditev čebelarjev Müllera in Bretschka, da je z varozo moč dobro čebelariti, se mi je zdela zelo dvomljiva. Množično izumrtje čebeljih družin pri nas v vseh žariščih varoze me je navdajalo z nezaupanjem. Če ne bi v 1982. letu zdravil s pripravkom K-79, bi bile tudi moje čebele veliko bolj prizadete. S tem preparatom sem pa le preprečil popolno katastrofo.

Vsako močno napadeno čebelarstvo je vir okužbe. Leta 1982 sem imel na koncu cvetenja češenj zelo močne dru-

žine. Od maja do avgusta so se pa začele pred žrelom pojavljati mladice, pri katerih je bilo opaziti nenormalno obnašanje kljub skrbni negi. Ko sem jih pregledal, sem ugotovil, da jih je močno napadla varoa. V septembrskih dneh, to je po 4 tednih, ko sem jih nakrmil, so začele čebele prvič množično odmirati. Najprej sem posumil na ropanje. V zadnjem delu naklade so se v ulicah med sati gručale in tipično obnašale. Bilo je videti, kako so se na pol mrtve venomer tresle in mahale z razpetimi krili, želo pa so imele iztegnjeno. Po petih dneh je ta grozna podoba izginila. V tistih panjih, v katerih so bile močne družine, so čebele zasedale le 1—3 ulice. Stare čebele so odmrle. Zdravil sem jih s folbexom VA in po treh zdravljenjih so čebele nehale odmirati. Po prvem dimljenju je odpadlo od njih po 5000 zajedalcev, v nekaterih primerih pa po 2000. Kdor ni zdravil, so mu seveda družine množično pomrle, meni pa je le ostalo od 18 družin po zdravljenju še šest. Po četrtem zdravljenju sem imel v družini po 1000 zajedalcev.

Izrezovanje napadene trotovske zalege in umetno vzrejanje družin je učinkovit ukrep v boju proti varoi, uspešen pa bo le tedaj, če bi ga izvajali vsi čebelarji.

VPLIV ZIMSKE ZALOGE NA PRODUKTIVNOST ČEBELJE DRUŽINE

IVAN KRAJNC, MAREZIGE

Osnova sodobnega čebelarjenja, ki daje čebelarju večji dohodek, je v prvi vrsti velika rezerva hrane v panju, in sicer mora biti sleherni družini na razpolago v panju v vsakem letnem času velika rezerva medu in cvetnega prahu. Dalje mora čebelja družina imeti vedno dovolj prostora, da lahko te rezerve hrane skladišči, za vzgojo zalege in za presežek medu, ki ga lahko čebelar iztoči. Razen tega mora imeti čebelja družina dovolj vitaminov in mineralov. Moderna čebelarstva uporabljajo dandanes razne biostimulanse, kot je kobaltov klorid, vitamine, hormone, minerale ter antibiotike. Ravno tako je razen naštetega potreb-

na dobra matica. Matica je pravzaprav os, okoli katere se v panju vse vrte. Plodna matica zagotavlja, da bo pri veliki rezervi hrane družina močna in rentabilna ob še tako slabi letini.

Čebelar mora gledati, da se mu čebelje družine razvijejo za glavno pašo. Dalje mora paziti, da ostanejo čebelje družine močne vso sezono. Maksimalno močne družine dajo največji pridelek, ne samo na čebeljo družino, marveč tudi na posamezno čebelo. Zaleganje matice je osnova za razvoj družine in velike živalnosti med vso sezono. Vse to pa ob pogoju, da so čebele trdožive in zdrave ter da dolgo živijo.

Tudi na kongresu Apimondije so razpravljali o prehrani čebel. Prevažanje čebelarju omogoči, da je vsaj del zimske zaloge med

Da bi to dosegli, moramo imeti v panju dobro matico, živalno družino, ki je sposobna ogrevati in hraniti zalego, veliko rezervo medu ter cvetnega prahu in prostor na določenem kraju v panju, kjer se zalega širi. Posegi čebelarja pa omogočijo pravočasen razvoj čebelje družine, da ob paši naberejo čimveč zase in za čebelarja.

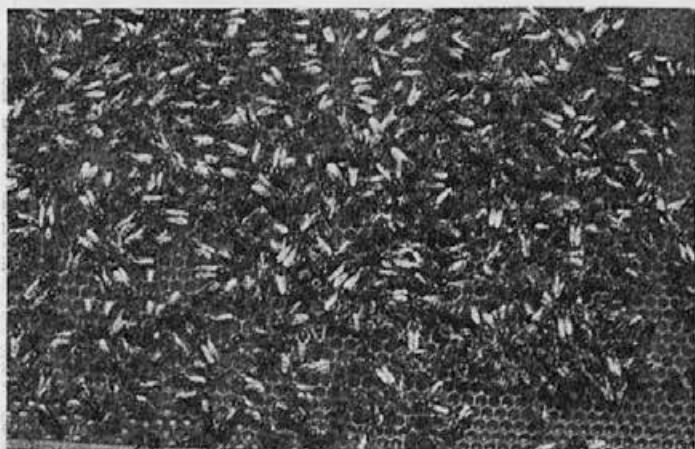
Ob tem bi rad opozoril na to, da v panjih manjše prostornine, kot je npr. devetsatar AŽ, lahko čebelarimo z manj kvalitetno matico, ker je takšen panj za srednje močno in slabšo čebeljo družino toplejši.

Čebelar ima vse možnosti, da pri dela dvakrat več medu kot drugi čebelarji, če ima vse družine močne in tako živalne, da zasedajo dobesedno vse sate v panju. Pogoji, da rentabilneje čebelarimo, je torej super družina. Človek navadno pobere čebelji družini zalogo hrane, ki ji je potrebna za čas, ko ne more nabirati v naravi. Človek je tisti, ki čebelo drži v pretesnem panju in jo sili, da zaradi pomanjkanja prostora za zaleganje in odlaganje medu ter obnožine izroji. Družina, ki med sezono izroji, ne pride tisto leto več do moči, največkrat pa ni niti toliko živalna, da bi si tisto leto nabrala hrano za svoj obstoj čez zimo.

Čebele v šibkih družinah gojijo na čebelo sorazmerno več zalege kot moč-

na družina; zaradi tega pa prej pomro. Količina zalege je odvisna od sposobnosti matice, živalnosti družine, oskrbe s cvetnim prahom in medom ter od razpoložljivega satja in njegovega mesta v panju. Pri šibkih družinah dobrih paš niti ni opaziti; pri takih čebeljih družinah preprosto nima kdo brati, a čebelar za svoj neuspeh krivi slabo letino. Pri takih čebelah je tudi poraba sorazmerno večja kot pri močnih družinah. Slabiči nam torej dajejo mnogo več skrbi in nič dohodka.

Lep primer za potrditev zgoraj omenjenega je dogodek, ko so na hojevi paši pasli čebele trije čebelarji. Dva sta imela AŽ panje, tretji pa je pripeljal LR. Najprej je točil le eden z AŽ panji, drugič sta točila oba z AŽ panji, medtem ko se je tretji razjezil na opombe prvih dveh, da ameriškanski panji niso dobri in je svoje amerikance odpeljal domov, ne da bi videl v kantah kaj medu. Vsi trije so bili po mojem mnenju v veliki zmoti. Sam namreč trdim, da so vsi panji dobri, vsi čebelarji pa ne. Prvi čebelar je pač imel nabito polne panje s čebelami, drugi je imel šibkejše čebele, tretji pa je v velikih amerikancih pripeljal na pašo le malo čebel. Če bi tiste čebele dal v majhne devetsatarje, bi verjetno tudi on kaj točil, ker bi v takem panju njegove čebele zadovolji-

Samo močne družine lahko dobro predelajo dodan sladkor

vo zasedale satje in ga grele. Če bi bila v panju tista mikroklima, ki je potrebna, da bi se mladi rod v panju nemoteno razvijal in bi bil presežek čebel prost za bero, bi tudi te družine nosile med; seveda pa nikakor toliko, kot super družina v velikem panju. Torej je bil čebelar z LR panji v tem primeru slab čebelar.

Naše čebelarske knjige starejšega izvora nas učijo, da potrebuje čebelja družina za zimo 12 kg medu. Res je, da bo s to rezervo družina v AŽ devetsatarju odlično preživela. Vendar pa to ni dovolj za nemoten razvoj družine na pomlad niti v omenjenem devetsatarju, kaj šele v 10-, 11- ali dvanajststatarju, še manj pa v amerikancu. Spomladi mora družina čutiti obilje hrane v panju in šele takrat se bo lahko maksimalno razvila do glavne paše. Brez skrbi družini dodajmo ali pustimo vsaj 18 kg hrane. Če tega nismo storili, pa moramo dražilno krmiti. Dražilno krmljenje pa je kaj lahko dvorezen nož za razvoj čebelje družine spomladi, posebno v letih, ko vdori hladnega zraka niso redki. Čebela nikoli ne je iz zadovoljstva, ampak porabi le toliko, kolikor ji je potrebno za normalen razvoj. Vse, kar je več v panju, boš, dragi čebelar, že pozneje našel.

To naj bi veljalo torej za AŽ panje, za nakladne panje pa nikakor ne. Vsi tisti, ki puščajo nakladnim panjem tako pičle zaloge hrane, slabo čebelarijo: M. B. Miklavčič-Johanesville, Minn. Severna Amerika, ki je čebelaril pri Antonu Žnideršiču v Ilirski Bistrici, piše že leta 1924 uredniku Slovenskega čebelarja med drugim tole:

»Skušnja nas uči, da nič, kar ni dobro, nima prihodnosti. Evropski čebelarji so zapravili mnogo časa in denarja z različnimi panji, a še danes nimajo niti enega, ki bi bil uporaben za uspešno čebelarjenje na med. Priznam, da je to huda trditev, a je podprta z neovrgljivimi dokazi. Prepričan sem, da bo Evropa končno primorana priznati neuspeh svojega čebelarstva in

dati kredit ameriškemu panju. Čim prej se to zgodi, tem bolje. Dobro bi bilo, če bi Savez jugoslovanskih organizacija vzel to zadevo v pretres in se odločil za ameriški čebelarski sistem.«

Verjamem, da Miklavčič v Ameriki do smrti ni spremenil svojega stališča, vendar stvari le niso bile take, kot si je predstavljal. Čebelarji so se v domovini naučili bolje čebelariti, kot je to delal Žnideršič takrat, ko je bil Miklavčič pri njem čebelar. Danes ne poznamo totalnega prestavljanja, ampak prestavljamo zaleženo satje v AŽ panjih postopno vse do konca sezone. Dalje, ko se družina pripravlja na rojenje, ne podiramo več matičnikov ampak pobereмо družini vso zalego itd.

Žnideršič je prestavil vse zaležene sate iz plodišča v medišče, v plodišču je pustil le matico na enem zaleženem satu z odprto zalego.

Verjetno je že Žnideršič prav dobro vedel, da leže matica na vrhuncu sezone na dan do 1500 jajčec; nekateri pravijo da celo 1800. Zato potrebuje kajpada 1500 praznih celic. Za razvoj zalege od jajčeca do odrasle čebele, tj. od takrat, ko matica spusti v celico jajčece, je potrebno okrog 20 dni, nato pa še dva dni za pripravo iste celice za drugo zaleganje. Torej za en cikel 22 dni potrebuje dobra matica 33.000 celic. Devetsatno plodišče pa jih ima 66.000. Če odštejemo polovico za med, obnožino ter razne prehode, vidimo, da eni matici zadostuje za normalni razvoj devetsatno plodišče. Vendar v življenju ni vedno tako, kakor pravijo računi. Pri dobri paši, ko so rekordne bere, matica kljub prestavljanju marsikateri dan nima kam zalegati. Takrat čebele zadelajo z medičino skoraj vse celice plodišča.

Ameriški čebelar g. Mraz pravi med drugim: »Ob koncu paše, ko odvzamemo naklade, vedno pogledamo in se prepričamo, da je ostalo čebelam dovolj medu do naslednjega leta. Pustimo naklade in pol naklade z medom

nad plodiščem tako, da je v vsakem panju najmanj 25 kg ali več medu. Čebelarji iz Evrope, ki vidijo moje čebele spomladi, in med, ki jim ga pustim za zimo, menijo, da sem zmešan. Nekateri evropski čebelarji mislijo, da ameriških metod čebelarjenja ni moč prenesti v Evropo. Ne verjamem, da je to res. Mislim, da v mnogih krajih Evrope lahko čebelarji uspešno čebelarijo z močnimi družinami z najmanj truda in dela, laže kakor pa s slabšimi in z znatno večjim delom. Imam mnogo izkušenj s čebelami v Mehiki, kjer so pogoji za čebelarjenje popolnoma drugačni, vendar mislim, da so osnovni principi povsod isti.«

To torej pravi čebelar, ki z enim pomočnikom čebelari s 1200 panji čebel in ki nikoli ni kupil sladkorja za krmljenje, čeprav čebelarji v Vermontu, na severu, blizu Kanade, ki je planota, visoka nad 1200 m. Tam je torej za čebelarstvo zelo surovo podnebje. »Na medu se med rodi,« je rekel srbski »Dzerzon« Živanović. Tudi njegov vnuk se še danes drži njegovega načela in uspešno čebelari v nakladnih panjih. Mnogi čebelarji Jugoslavije se sprašujejo, kako je mogoče, da so njegove čebele vedno že na prvih pašah spomladi, tako močne in na vrhu razvoja.

Živalna super družina zapolni s svojo kroglo pozimi in v zgodnji pomladi ves prostor pod sati nad njimi; zraven tega je v vseh nakladah med, ki ga čebele po zameni naklad kar hitro izpraznijo ter napravijo matici mesto za zaleganje. Zato menim, da je strah, da matica ne bo šla brez predstavitev zalege v zgornjo naklado, pri takšnih družinah odveč. To se dogaja le pri slabotnih družinah. Spomladi, ko prvič odpremo panj, mora biti ta poln čebel.

Ko dodajaš čebelji družini v jeseni biostimulatorje, dodaj tudi vsaj 5 kg sladkorja. Na sladkorju čebele dobro prezimijo, medtem ko za sam razvoj družine sladkor ni primeren. Takrat je

potrebno, da ima čebela bogato zalogo medu. Na medu in cvetnem prahu se razvija družina vso zimo, seveda le, če čuti obilje.

O tem, koliko rezervne hrane je družini potrebno za njeno uspešno prezimovanje, se mnenja naših čebelarjev in čebelarjev strokovnjakov zelo razlikujejo. Učili so nas, da je 9 do 12 kg za zimo dovolj. V ZSSR s tem niso bili zadovoljni. Tamkajšnji strokovnjaki so izdelali obvezna navodila, po katerih so sovhoznim in kolhoznim čebelam pustili v vsakem panju po 18 do 22 kg medu. Medtem pa so profesor Farrar in drugi strokovnjaki v ZDA priporočali, da se vsaki čebelji družini dá najmanj 27 do 30 kg za zimsko zalogo. V severnih krajih kakor tudi višjih legah pa naj bi bila ta zaloga še večja. V zadnjem času so se ameriškim strokovnjakom pridružili še sovjetski, ker vodijo propagando za uvedbo industrijskega čebelarjenja, pri katerem so osnovne karakteristike: izkoriščanje znanstvenih dosežkov in sodobnih tehničnih sredstev, veliko število panjev, čim manjše poseganje v življenje čebel, velika prostornina za oblikovanje čebeljega gnezda in vzdrževanje močnih super družin vse leto.

Sam zgodaj spomladi, tukaj ob morju, tedensko dvakrat dajem vsaki družini pol litra sladkorne raztopine 1/1 z dodatkom forssapina. Ta vpliva na boljše zaleganje matice. Družine so močne, čeravno dobijo v jeseni le 10 kg hrane. Družine moram držati močne posebno zaradi varoe. Čebelarim pretežno z devetsatarji AŽ, ki jih sam še vedno lahko nakladam na kamion.

Novi tokovi in napredna načela pridirajo torej tudi k nam. Združevanje čebeljih družin in »bogato obložena miza« bo tudi našim čebelarjem dala več in predvsem ceneje in sami bomo z enakim delom dobili več.

VELIKA SVEČANOST V MOJSTRANI

JORDAN BLAZEVIČ

Mojstrana, 5 junij. Čudovit dan se obeta. Preden dospemo do cilja, nas že toplo pozdravlja prekrasni planinski svet, ujet med ponosne očake Karavank in Julijskih Alp. Za trenutek se misli pomudijo v preteklosti, v prejšnjem stoletju. Anton Janša, Jan Strgar, Mihael Ambrožič. Veliki možje so bili. Zato tudi s ponosom izrekamo njihova imena, saj so naši rojaki — čebelarji.

Na prireditvenem prostoru pred Ambrožičevo rojstno hišo se zbira množica ljudi. Navzoč je tudi predsednik Čebelarke zveze Slovenije tov. Petelin, predsednika skupščine občin Radovljice in Jesenic.

Prvi je spregovoril predsednik čebelarskega društva Radovljica tov. Globočnik. Predstavil je Mihaela Am-

brožiča, velikega čebelarja in podjetnega, poštenega trgovca. V svojem delu je zelo napredoval in se lahko ponaša z mnogimi pomembnimi dosežki. Umrli je 4. junija 1904, ko mu je bilo 58 let.

Tov. Globočnik je govoril tudi o čebelarskem društvu Radovlica, ki ga v 100 letih organiziranega čebelarstva združuje enaka teritorialna povezanost. V društvu, ki združuje območje skupščine občine Radovljica in Jesenic, je včlanjenih 330 čebelarjev, ki čebelarijo s 4000 panji. Poglavitni namen društva je pospeševanje čebelarstva zaradi vedno pomembnejših čebeljih pridelkov, opravevanja kulturnih rastlin in varovanja narave,

Predsednik Čebelarke zveze Slovenije tov. Petelin je poudaril po-

Svečanost ob odkritju spominske plošče (nastop pevcev)

Predsednika
skupščine občine
Radovljica in
Jesenice
pripenjata
na prapor
spominski trak

men čebelarstva za kmetijstvo in danes, v času stabilizacije, predvsem tudi za pridobivanje hrane. Kajti čebelji pridelki, kot najbolj žlahten del

narave, niso le sladilo, marveč tudi hrana in zdravilo.

3. junija, 2 dni pred slovesnostjo v Mojstrani, pa so se v Žirovnici srečali pionirji — zadrugniki iz vse naše republike. Zbralo se jih je 194 iz 60 zadrug, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, bodisi na kmetijskem ali industrijskem področju. Tega dne so v osnovni šoli Gorenjskega odreda odprli tudi nov čebeljak z 12 panji čebeljih družin. Učenci bodo tako bolj temeljito spoznali čebele, ki so se ohranile od pradavnine pa do danes. Čebele živijo v svetu, polnem zanimivosti in posebnosti, zato ga je vredno spoznati.

Želimo, da bi se čebelarstvo bolj razvijalo in vključevalo vedno več mladih, ki so nosilci prihodnosti.

Za hip se spomin spet vrne nazaj, v čas, ko so na Gorenjskem živeli veliki možje. V zahvalo za njihovo veliko in pomembno delo smo se kot zadnjemu od treh velikih mož — Mihaelu Ambrožiču — oddolžili z odkritjem spomenika.

Tako smo primerno zaključili slovesnosti ob 100-letnici organiziranega čebelarstva na Gorenjskem.

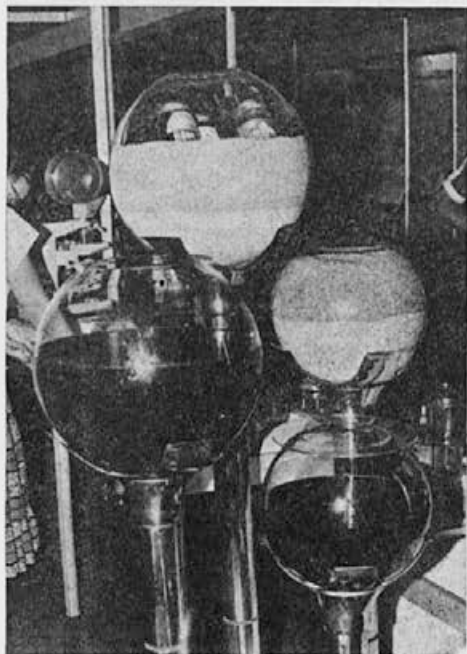
Podelitev priznanj zaslužnim domačinom

ZČDS JE ORGANIZIRALA ČEBELARSKI STROKOVNI IZLET V BUDIMPEŠTO

JOZE BREGAR

Za nami je največja svetovna čebelarstva prireditelja, ki jo vsi čebelarji po svetu pričakujejo z nekakšno radovednostjo in velikimi pričakovanji. V sedanjem položaju, ko tehnologija čebelarjenja izredno napreduje in ko se čebelarjenje povsod po svetu in tudi pri nas izredno intenzivira ter se čebelarji že skoraj povsod po svetu spopadajo z novimi težavami ali pa pričakujejo, da se bodo morali z njimi spopasti, je takšno eminentno srečanje največjih čebelarskih strokovnjakov še posebno zanimivo. Prav tako so čebelarji seveda pričakovali, da bodo tudi na razstavi, ki je kongres spremljala, lahko videli najnovejše dosežke in dobili ideje tudi za razvoj svoje tehnologije. Ker je bilo med našimi člani veliko zanimanje za razstavo, je Zveza čebelarskih društev Slovenije organizirala strokovno ekskurzijo na to prireditelja. Takoj se je pokazalo, da je bil interes izredno velik. Prijavilo se je 250 čebelarjev.

Prijave so prišle iz vse Slovenije. Ekskurzijo je izvedla turistična organizacija Mercator-turist. Zbrali smo se 26. avgusta zvečer na Trgu revolucije v Ljubljani. Odpeljali smo se ob osmih zvečer, zavedajoč se, da je pred nami dolga pot in naporna vožnja. Vsi udeleženci so bili dobre volje. Vso pot so tekli razni razgovori o letošnji čebelarski letini in o najrazličnejših težavah, s katerimi so se slovenski čebelarji na različnih področjih letos srečevali. Teh je bilo zares veliko, večina pa je hkrati tudi ugotovila, da letošnja čebelarska letina razen medenja akacije ni bila posebno dobra. Kdor ni imel akacijevega medu, je zelo malo točil in z upanjem zdaj čaka le na naslednje leto. Med potjo smo seveda pobrali še čebelarje, ki so se priključili ekskurziji še v drugih krajih na poti proti jugoslovansko-madžarski meji.

Mađžari so predstavili stroj med n cvetni prah v velikih steklenih posodah, k so poživtve razstavnij prostor

Pred mejo smo se v avtobusih dogovorili tudi še o vedenju pred obmejnimi organi in nato smo brez posebnih težav prešli mejo. Takoj smo ugotovili, da so naši predpisi o prenosu dinarjev čez mejo neusklajeni z zahtevami Mađžarov; vendar smo tudi to uspešno rešili. Pot proti Budimpešti je poznal samo vodič iz Mercator-turista; njegov avtobus pa je bil zadaj; zato sta se prva dva avtobusa nekoliko obotavljala. Končno smo se odločili za cesto nekako po občutku in srečno našli pravo. Škoda, da je bila vožnja ves čas ponoči, zato nismo mogli videti pokrajine.

Na eni od velikih bencinskih črpalk smo se končno zbrali vsi avtobusi in po kratkem počitku že v zgodnjih jutranjih urah nadaljevali pot proti Budimpešti. Najprej smo napravili nekaj kro-

gov po mestu in mimo njegovih največjih zanimivosti. Budimpešta je čudovita. Skorajda vsaka hiša je vredna ogleda. Mnogi od navzočih so izrazili željo, da bi si mesto ogledali še kdaj drugič.

Kongres in razstava sta bila v okrogli dvorani NEP stadiona. To je občudovanja vreden kompleks športnih in drugih objektov, na katerega so Madžari upravičeno lahko ponosni. No, tukaj pa so se začele tudi nekatere težave. Šlo je za vstopnino. Jugoslovani bi jo morali plačati — zelo drago seveda — z dolarji ali z dinarji. Večina pa tega denarja niti ni imela. Vsekakor je temu precej kriva ohlapna organizacija samega kongresa, ki organizatorjem nikakor ni v čast. No, zdaj je prišla do veljave iznajdljivost in velika večina je tako ali drugače vendarle prišla v stavbo. V prostorih kongresa in razstave so nastopile druge težave. V kongresno dvorano so imeli vsi udeleženci tako rekoč prost vstop; tako si je vsak lahko ogledal, kako posvetovanje poteka. To pa je pomenilo tudi stalno sprehanje obiskovalcev po dvorani, kar je seveda povzročalo tudi hrup in precej težav pri delu kongresa. V zgornjih prostorih so razstavljali svoje eksponate madžarski čebelarji. Lahko smo se seznanili z njihovo tehnologijo in nekoliko tudi z zgodovino njihovega čebelarjenja. Glavni del razstave v spodnjih prostorih je bil za naše čebelarje kar nekoliko skrit. Posebnih oznak za ta del razstave ni bilo ali pa so bili slabo razumljivi. Tako se je zgodilo, da ga nekateri čebelarji niti niso našli in so jim morali prostor pokazati drugi. Vsekakor je tudi to velika napaka organizatorja. Tu so razstavljale nekatere glavne svetovno znane firme svojo čebelarsko opremo in orodje. Nekaterih znanih firm, ki jih že nekoliko poznamo, ni bilo. Na splošno bi

lahko rekli, da smo bili malce razočarani. Tudi sam prostor je bil nekoliko premajhen. Ko smo si ogledali tudi eksponate na prostem, smo lahko ugotovili, da imamo pri nas v primerjavi s prikazanim kar dobro razvito tehnologijo. O kongresu in o razstavi bodo v naši reviji še pisali.

Nekateri čebelarji so seveda nekaj časa izrabili tudi za sprehod po mestu. Ogledali so si nekatere znamenitosti, pa tudi po trgovinah so pogledali. Kaj posebnega seveda niso kupili, predvsem zaradi težav pri prenosu čez mejo, pa tudi cene ne vplivajo ravno spodbudno. Mimogrede so tudi ugotovili, da z znanjem nemščine ali angleščine na Madžarskem ne prideš nikamor. Težko je bilo srečati človeka, s katerim bi se lahko kaj pomenili.

Zvečer ob sedmih smo se pripravili za odhod. Še prej smo morali premagati težave s potnim listom, ki se je izgubil, in se izkopati po sicer ne ravno prometnih, toda razmeroma slabo označenih budimpeštanskih ulicah na cesto proti meji. Zdaj smo se vozili še podnevi skoraj do Blatnega jezera in smo lahko občudovali valovito pokrajino. Seveda smo se na poti še ustavili v prijetnem gostinskem lokalu, kjer smo porabili še zadnje forinte ter ob ciganski glasbi poskusili tudi zrezek na ciganski način. Tako smo užili tudi kanec madžarske eksotike.

Če bi ne bilo spet težav s potnim listom, ki se je znašel v drugem avtobusu kot njegov lastnik, bi bil prehod meje razmeroma zelo preprost.

V zgodnjih jutranjih urah smo prišli v Ljubljano in se razšli. Najbrž je naša skupna ugotovitev, da je bila ekskurzija prijetna in koristna in da smo se kolikor toliko seznanili s tehnološkimi dosežki v čebelarstvu drugod in da smo lahko s precejšnjo mero ponosa lahko ugotavljali, da držimo korak tudi z naprednimi čebelarstvi po svetu.

PAVEL SMRTNIK

Že dalj časa smo vedeli, da so pokojnemu Pavletu pešale življenjske moči. Kljub temu nas je močno presenetila, vest, da je v 87. letu starosti dokončno ugasnilo njegovo plodno življenje.

Čebelariti je začel že leta 1931 in ostal zvest čebelam skoraj pol stoletja. Vseskozi je vzorno skrbel zanje in bil uspešen čebelar. Vedel je, da je moč samo v organizirani skupnosti, zato je tudi on postal član skupnosti organiziranih čebelarjev. Celih 30 let je bil član upravnega odbora, 6 let pa tudi predsednik čebelarске družine. Z veliko vnemo je sodeloval in vzrejal matice na plemenilni postaji v letih 1947—1950. Za svoje nesebično delo v čebelarstvu je v letu 1974 prejel odliko-

vanje A. Janša II. stopnje. Živo nam je ostal v spominu dan proslave 70-letnice čebelarске organizacije na Vrhniki. Tedaj so mu ob njegovi 80-letnici podelili diploma o izvolitvi za častnega člana čebelarске družine Vrhnika. S solznimi očmi jo je sprejemal in na koncu skoraj šepetaje izrekel »hvala«, besedico hvaležnosti za priznanje, ki smo mu ga dali čebelarji in organizacija.

Ohranili ga bomo v lepem spominu kot vedrega in družabnega tovariša, ki ga je med čebelarje pritegnila ljubezen do narave in do človeka. Kot borec za severno mejo pa je izpričal tudi ljubezen do svojega naroda.

Na njegovi zadnji poti dne 8. 2. 1983. smo ga spremili številni čebelarji in se s praporom poklonili njegovemu spominu. Sinovoma izrekamo iskreno sožalje.

Čebelarška družina
Vrhnika

STANJE ČEBELJIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI OD 16. 8. DO 31. 8. 1983

NOSEMA: V občini Idrija v 5 čebelnjakih, Ilirska Bistrica v 7, Postojna v 9, Sežana v 2, Tolmin v 2.

HUDA GNILOBA ČEBELJE ZALEGE: V občini Gornja Radgona v 1 čebelnjaku, Grosuplje v 3, Koper v 1, Lendava v 1, Metlika v 1, Murska Sobota v 4, Nova Gorica v 2, Ormož v 5, Postojna v 5, Sevnica v 4, Šentjur v 2, Šmarje v 6, Tolmin v 1, Trebnje v 3 in Zagorje v 3.

PRŠIČAVOST: V občini Ajdovščina v 3 čebelnjakih, Grosuplje v 2, Krško v 1, Mozirje v 2, Nova Gorica v 5, Postojna v 2, Ptuj v 1, Sežana v 4, Šmarje v 1 in Tolmin v 12 čebelnjakih.

VAROZA: Nespremenjeno od zadnjega poročila.

OGLASI

Kupim kamion TAM 4500 ali 5000 preurejen v prevozni čebelnjak in atestiran ter registriran. Ponudbe na telefon (067) 81 032.

* * *

Prodajam 15 novih AŽ panjev na deset satov, domače ročne izdelave. Informacije lahko dobite tudi na telefon številka (068) 84 938 od 17. do 18. ure. Avguštin Pavšelj, Družinska vas 41/A, 68220 Šmarješke Toplice.

* * *

Prodajam avtobus OM predelan za prevoz 70 AŽ panjev. Je v odličnem stanju, atestiran z A testom in registriran. Ponudbe pošljite na naslov Jože Dolinšek, Trzin, Ljubljanska 31, 61234 Mengeš.

* * *

Kupim od 5 do 30 AŽ nenaseljenih panjev že rabljenih. V ponudbi navedite ceno in starost ter v kakšnem stanju so panji. Prednost imajo AŽ devet-satarji. Kupim tudi šest že rabljenih LR naklad na osem satov. Ivan Krajnc, Marezige 54, 66273 Marezige.

* * *

Kupim parni topilnik za kuho voščin s stiskalnico kapacitete za 20 AŽ satov. Ponudbe pošljite na naslov Čebelarstvo društvo TRŽIČ, 64290 Tržič.

List izhaja vsakega 1. v mesecu
Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992.
Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec.
Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Šivic, Boris Slavec.
Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.
Glavni urednik: Janez Mihelič prof.
Lektor: Danica Bizjak prof.
Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.
Letna naročnina za nečlane 500.—, za tujino 600.—, za člane čebelarških organizacij drugih republik 500.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 50.— dinarjev, za tujino 50.— dinarjev.
Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 8000 din, pol strani 5000 din, četrt strani — 3000 din. Splošni oglasi: beseda 10 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 10 dinarjev. Članarina znaša 350.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.
St. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.
Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.
Revijo sofinancira RSS.
Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.
Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 8.900 izvodih.
Rokopisov ne vračamo.